

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

2/2013

гр.София, 26 юни 2015 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегия, в съдебно заседание на 21 май 2015 год. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:

КРАСИМИР ВЛАХОВ

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:

ТАНЯ РАЙКОВСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

на ОТДЕЛЕНИЯ: ДАРИЯ ПРОДАНОВА

ВАНЯ АЛЕКСИЕВА

И.Ф. ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА

И.Ф. ТАНЯ МИТОВА

И.Ф. ПЛАМЕН СТОЕВ

ЧЛЕНОВЕ:

- | | |
|-------------------------|--------------------------|
| 1. РОСИЦА КОВАЧЕВА | 14. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА |
| 2. ЖАНИН СИЛДАРЕВА | 15. ВЕСКА РАЙЧЕВА |
| 3. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА | 16. МАРИЯ СЛАВЧЕВА |
| 4. ТЕОДОРА НИНОВА | 17. ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА |
| 5. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА | 18. ЗЛАТКА РУСЕВА |
| 6. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА | 19. ДИЯНА ЦЕНЕВА |
| 7. СТОИЛ СОТИРОВ | 20. МАРИЯ ИВАНОВА |
| 8. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА | 21. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА |
| 9. МАРГАРИТА СОКОЛОВА | 22. МАРИАНА КОСТОВА |
| 10. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА | 23. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА |
| 11. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ | 24. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА |
| 12. СВЕТЛА ЦАЧЕВА | 25. МАРИО ПЪРВАНОВ |
| 13. ЛЮБКА БОГДАНОВА | 26. ЕМИЛ МАРКОВ |

- | | |
|-----------------------|-------------------------|
| 27. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА | 47. БОЯН ЦОНЕВ |
| 28. ЕМИЛ ТОМОВ | 48. БОЯН БАЛЕВСКИ |
| 29. АЛБЕНА БОНЕВА | 49. ИРИНА ПЕТРОВА |
| 30. СВЕТЛА ДИМИТРОВА | 50. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА |
| 31. БОНКА ДЕЧЕВА | 51. РОСИЦА БОЖИЛОВА |
| 32. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА | 52. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ |
| 33. ЖИВА ДЕКОВА | 53. КОСТАДИНКА НЕДКОВА |
| 34. ТОТКА КАЛЧЕВА | 54. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА |
| 35. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА | 55. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ |
| 36. ВАСИЛКА ИЛИЕВА | 56. ЛЮБКА АНДОНОВА |
| 37. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА | 57. ПЕТЯ ХОРОЗОВА |
| 38. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА | 58. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА |
| 39. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА | 59. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА |
| 40. ОЛГА КЕРЕЛСКА | 60. МАЙЯ РУСЕВА |
| 41. ЗОЯ АТАНАСОВА | 61. АННА БАЕВА |
| 42. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ | 62. НИКОЛАЙ МАРКОВ |
| 43. ВЕСЕЛКА МАРЕВА | 63. ИВО ДИМИТРОВ |
| 44. БОРИС ИЛИЕВ | 64. ВАНЯ АТАНАСОВА |
| 45. БОНКА ЙОНКОВА | 65. ЕРИК ВАСИЛЕВ |
| 46. ДИАНА ХИТОВА | |

при участието на секретаря Борислава Лазарова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 2 по описа за 2013 г. на
Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия
докладвано от съдия БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане от 11.01.2013 година на Председателя на Върховния касационен съд, допълнено с разпореждане от 21.01.2013 година по предложение на заместник-председателите и ръководители на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на ВКС по някои въпроси, свързани с проблемите на принудителното изпълнение, по които е налице противоречива практика на съдилищата по тълкуване и прилагане на закона по смисъла на чл. 124, ал. 1 ЗСВ.

1. С кое действие принудителното изпълнение се насочва върху имущество на длъжника? Допустимо ли е налагането на запор или възбрана върху несеквестрируема вещ? Кое изпълнително действие нарушава несеквестрируемостта и трябва ли то да е

предприето, за да упражни длъжникът правото си на жалба? До кой момент длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестируемост на вещта, върху която е насочено изпълнението?

2. Допустимо ли е насрочването на публична продажба на имущество на длъжника, когато при налагането на заповест или възбрана има данни за други наложени заповести или възбрани върху същото имущество? Кои са предпоставките районният съд да разреши извършването на продажба за изпълнение на вземането на последващия взыскател и кои са основанията за отказ?

3. Обхваща ли наложеният заповест върху трудово възнаграждение или друго възнаграждение за труд, както и върху пенсия вземането на длъжника от третото задължено лице до размера на минималната работна заплата.

4. Районният съд по местоизпълнението или съдебният изпълнител назначава особен представител на длъжника, ако при пристъпването към изпълнение той има регистриран постоянен и настоящ адрес, но не може да бъде намерен там нито може да се намери лице, което е съгласно да получи съобщението и длъжникът не се е явил да го получи в указания двуседмичен срок.

5. Кои кредитори, в чиято полза е допуснато обезпечение чрез налагане на заповест или възбрана се считат присъединени взыскатели, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението?

6. Ползват ли се с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД разноските по изпълнителното дело на първоначалния взыскател, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение; разноските, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение и такси на първоначалния взыскател в производството по издаване на изпълнителния лист; разноските на присъединените взыскатели.

7. В какъв ред се удовлетворява вземането, обезпечено с ипотека, вписана след вписването на възбрана върху имота.

8. Кои действия на съдебния изпълнител, страните и другите участници в изпълнителното производство са част от наддаването и надлежното им извършване подлежи на проверка по жалба срещу постановлението за възлагане?

9. Нова оценка или нова начална цена определя съдебният изпълнител по искане на взыскател, след като и новата продажба с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестаналя?

10. Откога започва да тече нова погасителна давност за вземането, когато взыскателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК (чл. 330, ал.1, б."д" ГПК отм.).

11. Ако взискателят не е внесъл авансово дължима такса, допустимо ли е частният съдебен изпълнител да събере тази такса от длъжника? Опорочено ли е изпълнителното действие поради невнасянето от взискателя на авансово дължимата такса за него? Съставлява ли дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса?

12. Кога се погасява по давност дисциплинарната отговорност на частния съдебен изпълнител по чл. 69 ЗЧСИ, когато наказанието не е наложено в давностния срок или когато председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран в този срок?

13. Секвестрируеми ли са вземанията на длъжника по сметка в банка, когато по запорираната сметка постъпват плащания по частично или пълно несеквестрируеми вземания на длъжника или други вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение?

С разпореждане от 03.06.2014 година на Председателя на Върховния касационен съд в предмета на тълкувателното дело по искане на Омбудсмана на Република България на основание чл. 125 ЗСВ е включен въпросът:

14. Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 ГПК (отм.) представлява ли предприемане на действие за принудително изпълнение по смисъла на чл. 116, б. „в” ЗЗД?

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на Върховния касационен съд, за да се произнесе, съобрази следното :

1. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, налагането на възбрана, без да са предприети действия по осребряването на възбранения имот – опис, оценка и публична продаж, не е подлежащо на обжалване действие на съдебния изпълнител, тъй като възбраната има единствено обезпечителна функция в полза на взискателя. Според друго становище, налагането на възбрана върху несеквестрируем имот подлежи на отмяна по реда на обжалването по чл. 435, ал. 2 ГПК, тъй като налагането на възбрана е действие по обезпечаване на изпълнението върху негоден обект на изпълнение. Според други становища, длъжникът може да обжалва насрочването на описа или на проданта, тъй като съответното действие нарушава несеквестрируемостта – ограничава фактическата власт или започва осребряването на имуществото. В различните становища крайният момент, до който длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестрируемост на вещта е поставен на различни места, най-късното от които е въвода във владение на купувача от публичната продаж.

Чрез уредената в чл. 435, ал. 2 ГПК процесуална възможност длъжникът да обжалва насочването на изпълнението върху имущество, което счита за несеквестрируемо е създаден процесуален ред за защита на

имуществените обекти, които са необходими за издръжката на длъжника и неговото семейство. С упражняването на това свое право длъжникът цели да осуети лишаването му от определено имущество, като се основава на неговата несеквестрируемост за принудителното изпълнение на предявеното парично вземане. Трудностите при тълкуването на законовата разпоредба произтичат от широкия ѝ обхват и използваната по необходимост обща формула. За да бъде установено точното съдържание на разпоредбата, е необходимо да бъдат съобразени различията в правния режим на отделните обекти в имуществото на длъжника, както и особеностите в уредбата на несеквестрируемостта и правните последици от налагането на запора/възбраната.

Имуществото на длъжника се състои от вещи и от вземания. Според терминологията на ГПК всички имуществени обекти, които не са вещи (движими или недвижими) са вземания: паричните вземания, в т.ч. възнаграждението за труд и пенсия (частично несеквестрируеми) и другите вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение (вземания за издръжка, социални плащания и др.); вземанията за предаване на вещи; наличните и безналичните ценни книжа; както и дяловете от търговски дружества. Наличните и безналичните ценни книжа, както и дяловете от търговски дружества са секвестрируеми, поради което изпълнението върху тях е вън от обсъждания предмет, а вземанията за предаване на вещи имат значение доколкото изпълнението се насочва върху предадените вещи.

Изпълнението на парични вземания върху вещите на длъжника се осъществява чрез тяхното осребряване на публична продажба, като получената парична сума служи за удовлетворение вземанията на кредиторите, докато изпълнението върху паричните вземания на длъжника от трето задължено лице се осъществява чрез тяхното събиране. (При индивидуалното принудително изпълнение е допустима продажбата на парично вземане само ако е облечено в ценна книга, но този случай е извън предмета на обсъждане, тъй като вземанията по ценни книжа са секвестрируеми.)

Несеквестрируемостта на непотребимите вещи е забрана за тяхното осребряване. Налагането на запор/възбрана върху тях обаче е допустимо, тъй като запорът/възбраната ги задържа в патримониума на длъжника – налагането на запор или възбрана върху вещи не е несъвместимо с несеквестрируемостта и в този смисъл не я нарушава. Допустим е и описът на непотребимите вещи (той е елемент от фактическия състав на запора, когато за първи път ги индивидуализира), забранено е осребряването им и поради това при опис на несеквестрируемите непотребими вещи не може да бъдат предадени за пазене вън от дома на длъжника, а несеквестрируемостта на жилище може да бъде предадена за пазене на лице, което не се числи към домакинството на длъжника само ако не се намери такова лице и длъжникът отсъства. Несеквестрируемостта на потребимите вещи (храна за хора и животни,

посадъчен материал, горива) е забрана за ограничаване правото на длъжника да се разпорежда с тях, затова запорът върху тях (той обикновено се налага с описа) е несъвместим с несеквеструемостта и в този смисъл я нарушава. Длъжникът може да се разпорежда с несеквеструемите потребими вещи въпреки наложения запор.

Несеквеструемостта на паричните вземания е забрана да ги събира друг, освен длъжникът. Затова запорът на парично вземане е несъвместим с несеквеструемостта и в този смисъл я нарушава, а когато паричното вземане е частично несеквеструемо (възнаграждение за труд или пенсия), наложеният запор обхваща само секвеструемата част. Ако третото задължено лице погрешно плати на съдебния изпълнител, той е длъжен незабавно да върне несеквеструемата част на длъжника.

Принудителното изпълнение се насочва върху отделен имуществен обект с налагането на запор или възбрана върху този обект. С налагането на запор или възбрана, дори когато са наложени в обезпечително производство (преди началото на изпълнителния процес), се определя и кой е компетентният орган да осребри имуществения обект – публичният или съдебният изпълнител (чл. 191 ДОПК).

Запорът и възбраната, като изпълнителни действия не подлежат на обжалване. На обжалване подлежи насочването на изпълнението върху несеквеструемо имущество.

Насочването на изпълнението се обжалва, когато в жалбата длъжникът се позовава на несеквеструемост (пълна или частична) на заповирано или възбранено имущество за събирането на определено парично вземане. По такава жалба съдът е длъжен да се произнесе, секвеструем ли е имущественият обект за събирането на предявеното вземане. В жалбата може да са изложени оплаквания и да се иска отменяването на някои действия – запор, възбрана, опис, оценка, назначаване на пазач, насрочване на продан и др. Съдът се произнася по тези искания само доколкото посочените отделни изпълнителни действия са несъвместими с несеквеструемостта и в този смисъл я нарушават. Отделното обжалване на тези действия не е допустимо. Ако приеме наличието на несеквеструемост, съдът отменя всички изпълнителни действия, които нарушават (несъвместими са с) несеквеструемостта и без да е отправено изрично искане за това: отменя наложения запор върху несеквеструеми потребими вещи, върху изцяло несеквеструемо вземане (като указва за кои кредиторови вземания важи тя) или указва, как се определя секвеструемата част при частична несеквеструемост, без да отменя запора; отменя постановлението за назначаване на пазач или насрочването на публична продан на несеквеструема непотребима вещ.

Длъжникът може да обжалва насочването на изпълнението върху имущество, което счита за секвеструемо и преди да му е съобщен наложеният запор или възбрана. Преждевременната (подадена преди да

започне да тече срока) жалба е винаги допустима, тъй като длъжникът има интерес да бъдат разрешени въпросите относно несеквестрируемостта (при промяна на обстоятелствата, напр. придобиване на ново жилище, въпросът може да бъде пререшен).

На обжалване подлежи насочването на изпълнението върху несеквестрируемо имущество, а не изпълнителното действие, което нарушава (несъвместимо е с) несеквестрируемостта. Отменяването на изпълнително действие, което нарушава (несъвместимо е с) несеквестрируемостта е последица от уважаването на жалбата по нейния предмет и без да е направено искане за отменяване на отделни изпълнителни действия.

Срокът за обжалване започва да тече от различен момент за различните имущества:

Срокът за обжалване при насочване на изпълнението върху парично вземане от трето задължено лице започва да тече от връчването на съобщението за наложения заповест върху изцяло несеквестрируемо или друго вземане, върху които не се допуска принудително изпълнение, а когато заповестта не е съобщена на длъжника или е наложен върху частично несеквестрируемо вземане – от узнаването, че третото задължено лице е платило на съдебния изпълнител и поради това отказва да плати на длъжника. Пропускането на този срок обаче не осуетява правото на длъжника да иска от съдебния изпълнител (след предоставяне на необходимата информация) вдигане на заповеста и връщане на несеквестрируемата част от събраните суми докато те не са получени от кредитора, както и да обжалва разпределението на основание несеквестрируемостта. Пропускането на срока осуетява само отменяването на наложения заповест като изпълнително действие (отделното му обжалване е недопустимо и съответно отменяването му – невъзможно). Във всички случаи, независимо от обжалването и независимо от съдържанието на решението по жалбата, длъжникът може да претендира от съдебния изпълнител, обезщетение за всички преки и непосредствени вреди от провеждането на изпълнение върху несеквестрируемо вземане.

Срокът за обжалване при насочване на изпълнението върху вещ започва да тече от връчването на съобщението за насочване на проданта. (Несеквестрируемостта на потребими вещи се нарушава още с налагането на заповеста, но това не е основание правото на жалба да се преклудира по-рано – така защита на длъжника би се намалила.) Пропускането на този срок обаче не осуетява правото на длъжника да иска от съдебния изпълнител да прекрати започнатата продан преди издаването на постановление за възлагане (съдебният изпълнител не може да оттегли това постановление) или да му върне получената от публичната продан сума преди тя да е получена от кредитора, тъй като съдебният изпълнител може да предпочете да обезщети вредите на участвалите наддавачи в публичната продан, вместо да продължи да уврежда длъжника. Длъжникът може също да обжалва разпределението

на основание несеквеструемостта. Пропускането на срока осуетява само отменяването на публичната продан като изпълнително действие (отделното ѝ обжалване е недопустимо и съответно отменяването ѝ – невъзможно). Длъжникът не може да обжалва и постановлението за възлагане поради несеквеструемост на продадената вещ. Той може да обжалва постановлението за възлагане само поради това, че наддаването при публичната продан не е извършено надлежно или имуществото не е възложено по най-високата предложена цена (вж. изложението по т. 8).

2. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, конкуренция при насочване на друго изпълнение съществува само при изпълнението върху движими вещи, а според други – при всяко осребряване на имущество на длъжника. Поддържат се също становищата, че последващият кредитор трябва да докаже, че има насочено и друго изпълнение, а според други – достатъчно е да заяви това.

Нормата на чл. 473 ГПК е в глава 42, раздел II „Продан на движими вещи”. Ако законодателя искаше да уреди приложението на чл. 473 ал. 2 и 3 ГПК във всички случаи на публична продан, систематичното място на този текст щеше да бъде в общите правила за изпълнението на паричните вземания – глава 40 ГПК, а не в глава 42. Прилагането на процесуални норми по аналогия е недопустимо. В случаите, в които е допустимо приложение на правна норма по аналогия към друг правен институт, следва да има подобност на хипотезите. Продажбата на различни видове имущество на длъжника се извършва по различни процесуални правила, уредени в различни глави в ГПК, отчитащи спецификите на всяко от тях.

Конкуренцията при насочване на друго изпълнение е уредена само в чл. 473 ГПК, която е в главата за публична продан на движими вещи, тъй като при тях е от значение в чие държане е оставена вещта от съдебния изпълнител след описа по правилата на чл. 469 - 470 ГПК. Движимите вещи остаряват „морално” и „физически”, а необраните плодове и насаждения изискват бързи действия за прибирането им и подходящото им съхранение. Затова е важно бързо да се пристъпи към изпълнение. Разрешението по чл. 473, ал.2 ГПК има за цел да създаде пряко изпълнително основание за изнемване на движимата вещ от този, в чието държане е оставена при първия опис – чл. 473, ал.3 ГПК. Затова е недопустимо насрочването на разрешаване на нова публична продан на движими вещи, които се предават за продан на борса или в магазин.

За необраните насаждения и плодове законодателят изрично е предвидил в чл. 476 ГПК, че се продават по реда на публичната продан на имот. Доколкото този текст е в глава 42, отнасяща се за продажба на движими вещи, следва да се приеме, че нормата на чл. 473, ал.2 ГПК е приложима и за публична продан на необраните насаждения и плодове. От тази изрична уредба на изключението обаче не може да се прави

извод, че чл. 473 ГПК се прилага и за публичната продан на недвижим имот

Нормата на чл. 473 ГПК е неприложима към публична продан на недвижим имот и вземания на длъжника поради следното: За разлика от движимите вещи и необраните насаждения и плодове, недвижимият имот, ценните книжа на длъжника и дружествените дялове не се изхабяват „морално и физически” от възможността привиден кредитор да бави изпълнението.

За разлика от публичната продан на движими вещи, която е оригинално придобивно основание, публичната продан на недвижим имот е деривативен способ за придобиване правото на собственост /чл. 496 ГПК/. Купувачът придобива правото на собственост, ако длъжникът е бил собственик след влизане в сила на постановлението за възлагане /съгласно новата редакция на чл. 496, ал. 2 ГПК- ДВ, бр. 49/29.06.2012г./ Вписването на постановлението за възлагане е основание за въвод на купувача – чл. 497 ГПК. Държането на недвижимия имот е без значение за провеждане на публичната продан. Същото се отнася и за проданта на ценни книги по чл. 515 и 516 ГПК. Изпълнението върху дял от търговско дружество по чл. 517 ГПК изобщо не се извършва чрез публична продан, а по специалния ред, предвиден в този текст. Затова не е необходимо изпълнително основание, респективно изземване на имота преди провеждането ѝ, поради което чл. 473, ал.2 и 3 ГПК са неприложими при насочване изпълнение върху недвижим имот, ценни книжа и дял от търговско дружество.

За вписаната възбрана всеки кредитор може да се уведоми и да се присъедини към образуваното висящо изпълнително дело. Идеята на законодателя е не да се образуват паралелни изпълнителни производства по отношение на един длъжник от всеки от кредиторите, а другите кредитори освен вискателя да се присъединят, съгласно чл. 456, ал.1 и 2 ГПК. Присъединеният се кредитор има същите права, както и първоначалният вискател, и се ползва от извършените процесуални действия до този момент – чл. 457, ал.1 и 2 ГПК. Участието му в разпределението е гарантирано при спазване реда на привилегиите. Допускането на втора публична продан създава възможност за злоупотреба с права.

Същевременно, ако се допусне приложение на нормата на чл. 473 ГПК и по отношение на принудително изпълнение върху други имущества на длъжника, освен движимите вещи и необраните насаждения и плодове, това не урежда колизията между правата на вискателя, наложил обезпечение, и извършената въз основа на разрешението по чл. 473 ГПК публична продан по друго изпълнително дело, образувано от друг вискател, когато първият не е участвал в разпределението. Тази норма не изключва действието на по-рано вписаната възбрана. Тя не урежда и конкуренцията между издаденото по-рано, но невлязло в сила постановление за възлагане и влязлото в сила постановление за възлагане от по-късно извършената продан.

Ако се разреши втора и следваща публична продан на недвижим имот, или изпълнение върху друго имущество на длъжника, предходната продан не може да се спре, защото няма предвидено основание за това в ГПК. Наличието едновременно на две изпълнителни производства разпилява потенциалните купувачи, които биха участвали в проданта и създава несигурност. Ако се допусне възможност за разрешаване на следваща публична продан за друго имущество на длъжника освен за движими вещи и необрани насаждения и плодове, за настъпилите вреди от нереализираната първа продан, или за последиците от непрехвърляща правото на собственост следваща продан, отговорност би носил частният съдебен изпълнител и държавата за действията на държавния съдебен изпълнител, а те са извършени въз основа на акт на съда.

По изложените съображения нормата на чл. 473 ГПК е неприложима при насочване на изпълнение върху недвижими вещи и вземания на длъжника.

Съществена особеност на проданта на движима вещь е, че при извършването на описа съдебният изпълнител може да узнае за съществуването на насочено друго изпълнение единствено от длъжника, който може да отсъства или да пропусне (поради незаинтересованост или други причини) да съобщи необходимата информация. Затова при регистрирането на протокола за поставяне на обявленията по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК, съдебният изпълнител трябва да предостави на вискателя препис от протокола за опис на вещта. Конкуриращият вискател иска от районния съд разрешение да бъде извършена обявената продан за изпълнение на неговото вземане, като представя протокола за опис на вещта. Районният съд разрешава извършването на обявената продан, ако от данните по регистъра не се установява вече да е започнала и да продължава да тече продан за вземането на предходен вискател. Приключена ли е предходната продан, в тежест на вискателя е да се информира как е приключила тя, тъй като описаната вещь вече може да не принадлежи на длъжника, а на купувача от проданта. Когато разрешава конкуриращата продан, районният съд не проверява чия собственост е описаната вещь. Тече ли продан за вземането на предходен вискател, съдът отказва разрешението, като посочва вписания предходен протокол, за да може конкуриращият вискател да се присъедини към съответното изпълнително дело и да участва в разпределението. В такъв случай обявената конкурираща продан става излишна. Ако всички вискатели са добросъвестни, няма никаква нужда от извършването на конкуриращата продан, тъй като при разпределението всеки кредитор получава според привилегията си същото, което би получил от извършването на конкуриращата продан. Конкуриращият вискател е длъжен да изчака тези, които са насочили изпълнението преди него да продадат описаната вещь, но той не е длъжен да ги изчаква повече от един месец след като те са насочили своето изпълнение. Затова ако предходен вискател е обявил началото

на своята продан в течение на този месец, предимство има той. Но ако предходният взискател е бавил насрочването на своята продан толкова, че е обявил началото ѝ повече от един месец след деня на извършения опис или обявената продан е втора или последваща, той ще изгуби предимството си на по-рано извършил опис, ако конкуриращият взискател се позове пред районния съд на спазването на месечния срок от извършването на опис за неговото вземане.

3. Според част от съдебната практика, за законосъобразността на наложения заповор е без значение дали получаването от длъжника трудово възнаграждение е под размера на установената минимална работна заплата, тъй като процесуалният закон урежда само размера на удържките, които могат да се правят при насочване на принудителното изпълнение ☐ върху ☐ трудовото ☐ възнаграждение. ☐ Според ☐ другото становище, разпоредбата на чл. 446, ал.1 ГПК урежда пълна несеквестрируемост ☐ на ☐ трудово ☐ възнаграждение ☐ до ☐ размера ☐ на минималната работна заплата.

Становището, че частично несеквестрируемо до размера на минималната работна заплата е само вземането за пенсия, имаше опора в закона в периода от изменението на Закона за пенсиите (отм.) и на чл. 341 ГПК (отм.) със ЗИД ЗП (Обн. ДВ, бр. 28/1983) до отменяването на Закона за пенсиите с § 12, т. 2 ПЗР КЗОО (Обн. ДВ, бр. ДВ, бр. 110/1999). Като аргумент в полза на това разбиране се сочеше обстоятелството, че частичната несеквестрируемост до размера на минималната работна заплата е уредено изрично в специален закон само за пенсиите, но не и за трудовото възнаграждение и другите възнаграждения за труд и в този смисъл трябва да се разбира изменената разпоредба на чл. 341 ГПК (отм.), в който тогава за първи път освен вземането за труд беше уредено и вземането за пенсия (до 1983 г. пенсията беше относително несеквестрируема – чл. 53 ЗП/1957). След ☐ отпадането ☐ на ☐ специалната ☐ уредба ☐ на ☐ частичната несеквестрируемост на пенсията до размера на минималната работна заплата в новия КЗОО обаче няма законови основания за различно третиране на възнаграждението за труд и вземането за пенсия.

Съдебната практика е единна, че съгласно чл. 446, ал. 1 ГПК (Изм. ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.) трудовото възнаграждение и въобще всяко възнаграждение за труд, както и пенсията са частично секвестрируеми, т.е. наложеният върху тях заповор обхваща само секвестрируемата част. Съществуват колебания в практиката единствено по начина на определяне на секвестрируемата, съответно – на несеквестрируемата част. Трудностите при тълкуването на законовата уредба ☐ произтичат ☐ от ☐ избрания ☐ от ☐ законодателя ☐ подход ☐ при определянето им. За да бъде установено точното съдържание на законовата уредба, е необходимо да бъдат разгледани отделно и съобразени правилата за определяне както на несеквестрируемата, така и на секвестрируемата част от дохода на длъжника. Несеквестрируемият минимум е определен абсолютно – в размер на минималната работна

заплата и това се отнася както за всяко възнаграждение за труд, така и за пенсията. Няма основание да се приеме, че законодателят третира различно длъжниците, които получават доходи от полагането на труд от тези, които получават доходи от пенсия. Какъвто и да е източникът на дохода, абсолютно несеквестируемата част е еднаква за всички длъжници – минималната работна заплата, която при действието на закона постепенно нараства от 220,00 лева (в периода 01.01.2008 - 31.12.2008 г.) до 340,00 лева (в периода 01.01.2015 - 30.06.2015 г.) и 380,00 лева, какъвто ще е нейният размер от 01.07.2015 г. Секвестируемата част се определя по различен начин според величината на дохода (след приспадане на дължимите върху него данъци и задължителни осигурителни вноски) и обстоятелството дали длъжникът е с деца, които той издържа. Когато длъжникът получава над 1.200,00 лева месечно, секвестируема е горницата над 600,00 лв., ако длъжникът е без деца, и горницата над 800,00 лв., ако е с деца, които той издържа. И в този случай (при доход над 1.200,00 лева) несеквестируемата част е определена абсолютно – като несеквестируем максимум. Несеквестируемата част е определена относително, когато длъжникът получава между несеквестируемия минимум и 1.200,00 лева месечно.

4. Според част от съдебната практика, особеният представител се назначава от съдебния изпълнител, тъй като районният съд назначава особения представител само в хипотезата на чл. 430 ГПК. Според другото становище, особеният представител се назначава от районния съд, тъй като всички охранителни производства са възложени на него.

Във връзка с връчването на съдебни книжа, нужда от назначаването на особен представител на ответника възниква в два случая: когато при завеждане на делото ответникът няма регистриран постоянен или настоящ адрес (чл. 48, ал.2 ГПК) и когато той има регистриран адрес, но не може да бъде намерен там и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението (чл. 47, ал. 6 ГПК). При действието на отменения ГПК двата случая бяха уредени общо в чл. 50 (отм.). Смисълът на разделянето на двете хипотези в новия ГПК е, че в първия случай разгласяването на предявяването на иска се извършва чрез публикация в неофициалния раздел на Държавен вестник, а във втория – чрез поставяне (залепване) на уведомление. И в двата случая последицата от връчването по съответния ред е една и съща – представляване на ответника по делото от особен представител. В исковото производство наличието на коя да е от двете предпоставки се установява от първоинстанционния съд: първата хипотеза – чрез удостоверение от органа по гражданска регистрация, а във втората – чрез протоколите на органа по връчване и констатацията на съда, че ответникът не се е явил в установения срок да получи съобщението със съответните книжа. И в двата случая компетентен да назначи особения представител на ответника е първоинстанционният съд и съответно ищецът следва да отправи искането си към него.

В изпълнителното производство, съгласно чл. 430 ГПК районният съд по местоизпълнението назначава особен представител на длъжника по искане на вискателя, ако при пристъпването към изпълнение длъжникът няма регистриран постоянен или настоящ адрес. В тази хипотеза съдебният изпълнител по искане на вискателя следва да отправи искането на вискателя към районния съд, като представи надлежно удостоверение от органа по гражданска регистрация. Няма основание в хипотезата на чл. 47, ал. 6 ГПК чрез тълкуване да се определя друга компетентност. Производството по назначаване на особен представител е охранително. Съгласно чл. 531, ал. 2 ГПК, охранителните производства се развиват пред съд. Само в изрично предвидените случаи, като например нотариалните удостоверявания, охранителното производство се развива пред друг орган, различен от съда. В ГПК не е предвидена законова делегация на съдебния изпълнител да назначава особен представител. Напротив, в хипотезата на чл. 430 ГПК компетентността за това е на съда. При наличие на предпоставките на чл. 47, ал. 6 ГПК, нормата също определя компетентност за назначаване на особен представител на съда. Тъй като възможностите за обжалване действията на съдебния изпълнител са ограничени, констатацията му за наличието на предпоставките по чл. 47, ал. 6 ГПК следва да бъде проверена от районния съдия в охранително производство, за да назначи особен представител на длъжника.

5. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, присъединени се считат всички кредитори с наложени запори или възбрани, а според другото становище, присъединени се считат само тези кредитори, в чиято полза е допуснато обезпечение на бъдещ или предявен иск, но не и тези, в чиято полза е обезпечено започнало принудително изпълнение.

Исковият, обезпечителният и изпълнителният процес са трите процесуални форми на защита, които са на разположение на страната, която се счита титуляр на накърнено материално субективно право. Според формата на накърняване на правото страната избира съответната форма на защита: при оспорване на правото – исковия процес, при застрашаване на правото – обезпечителния процес, а при неудовлетворяване на правото – изпълнителния процес. Трите форми на процесуална защита не са последователни фази на един и същи процес. Те може да се осъществят във всяка последователност, също и паралелно. Обезпечителният процес съществува като отделна форма на процесуална защита, когато се осъществява преди началото изпълнителния процес. Започне ли принудителното изпълнение на парично вземане, запорът и възбраната са насочване на принудителното изпълнение върху отделен имуществен обект, тъй като го запазват в патримониума на длъжника докато протича съответния изпълнителен способ.

Член 459 ГПК е озаглавен присъединяване на кредитор с обезпечен иск и урежда участието на такъв кредитор в изпълнителното производство, без да е необходима изрична молба за присъединяването му. Отчетена е и особеността на правното положение на такъв кредитор, която се изразява в това, че съществуването на неговото вземане все още не е съдебно потвърдено и правото на принудително изпълнение не е удостоверено в изпълнителен лист. В закона не съществува отделна изрична разпоредба, уреждаща участието на кредитор, чието право на принудително изпълнение е удостоверено в изпълнителен лист, защото вземането му е съдебно потвърдено или пристъпва към принудително изпълнение въз основа на изпълнителен лист, макар правото му още да не е съдебно потвърдено (когато изпълнителният лист е издаден въз основа на невлязла в сила заповед за незабавно изпълнение или при предварително изпълнение на невлязло в сила осъдително въззивно решение). Преди 01.09.2005 г. (вж. изложението по т. 2) само съответният държавен съдебен изпълнител можеше да осъществи изпълнението на частно вземане върху вещ, която се намира в неговия съдебен район (или участък), а другите държавни съдебни изпълнители, когато насочат изпълнението върху вещ извън своя съдебен район, бяха длъжни да препратят делото по компетентност след налагането на запора или възбраната (чл. 324, ал. 2 ГПК отм.). По този начин беше осигурено присъединяването на вискателите с изпълнителни листове към изпълнителното дело, по което е започнало осребряването на вещта, върху която е насочено принудително изпълнение. С влизането в сила на Закона за частните съдебни изпълнители и прилагането на случайното разпределение на делата в държавните съдебноизпълнителни служби възникна възможността различни съдебни изпълнители (частни и държавни) да започнат осребряването на вещ, която е запорирана или възбранена по други изпълнителни дела, без да е гарантирано присъединяването на тези дела чрез препращането им по чл. 427, ал. 2 ГПК (чл. 324, ал. 2 ГПК отм.), тъй като запорите и възбраните може да са наложени от съдебни изпълнители, които също са компетентни да извършват осребряване на вещта в съответния съдебен район. Както е посочено в изложението по т. 2, е допустимо извършването на публична продажба на вещ на длъжника при наличието на други наложени запори или възбрани върху нея, но обстоятелството, че върху същата вещ е насочено изпълнение по други изпълнителни дела не е без правно значение. Кредиторите с наложени запори или възбрани по изпълнителни дела са присъединени по право (без да е необходима изрична молба от тях) на по-силно основание от тези, в чиято полза е постановена обезпечителна мярка.

При изпълнение на парично задължение върху вещ не е необходимо присъединените по тяхна молба кредитори да бъдат уведомявани за присъединяването им и за насрочването на описа и продажбата на вещта. Установеното в чл. 457, ал. 3 ГПК отклонение от принципа на чл. 8 ГПК намира своето обяснение в обстоятелството, че

присъединяването на тези кредитори е станало по тяхна молба и няма пречка да им бъде възложена грижата сами да се информират за движението на делото (подобно задължение за страните в исковия процес е уредено в чл. 56, ал. 2 ГПК). Задължение на съдебния изпълнител за уведомяването на присъединените по тяхна молба кредитори е установено едва в чл. 462, ал. 1 ГПК за предявяване на разпределението.

Такова изключение от принципа на чл. 8 ГПК не може и не е уредено по отношение на кредиторите, които са присъединени по право (не по тяхна молба) – държавата, кредиторите с наложени запори или възбрани върху вещта и ипотекарните кредитори, тъй като те се считат присъединени по право. За конституирането им като присъединени вискатели те не могат да узнаят освен от съдебния изпълнител, който е насочил изпълнението върху съответната вещ. В чл. 458 ГПК обаче задължението на съдебния изпълнител да уведоми държавата за насоченото изпълнение е уредено изрично. Изрично е уредено в чл. 501, ал. 1 ГПК и задължението на съдебния изпълнител да уведоми ипотекарните кредитори за насрочването на описа и проданта.

От мълчанието на законодателя по отношение на кредиторите с наложени възбрани върху имота не може да бъде изведено изключение от принципа на чл. 8 ГПК нито може да бъде изведено приложение по аналогия на уреденото в чл. чл. 457, ал. 3 ГПК отклонение от принципа по отношение на присъединените по тяхна молба кредитори. За разлика от държавата, която се уведомява за всяко насочване на изпълнение и всяко разпределение, но не и за насрочването на описа и проданта (държавата не може да участва като наддавач) и за разлика от ипотекарните кредитори, които се уведомяват за насрочването на описа и проданта, както и за разпределението, но не и за насочването на изпълнението; кредиторите с наложени запори и възбрани, като присъединени по право (не по тяхна молба), се уведомяват от съдебния изпълнител за насочването на изпълнението, за насрочването на описа и проданта, както и за разпределението. Когато изпълнението е насочено върху недвижим имот, присъединени по право са тези вискатели, чиято възбрана е вписана преди насочването на изпълнението от конкуриращия вискател върху имота чрез вписването на възбрана съгласно чл. 483 ГПК (чл. 373 ГПК отм.), защото само тези възбрани стават известни на конкуриращия вискател и само тях съдебният изпълнител е длъжен да установи. След този момент и до изготвянето на разпределението съдебният изпълнител не следи за вписването на нови възбрани. Ако след този момент бъдат наложени нови възбрани, последващите кредитори могат да се присъединят до изготвяне на разпределението, но това може да стане само по тяхна молба. Същото правило важи и при насочването на изпълнението върху движима вещ или вземане – конкуриращият вискател узнава за предходните запори от длъжника, пазача или третото задължено лице, но последващите вискатели могат да се присъединят само по тяхна молба.

При насочване на изпълнението върху недвижим имот, уведомяването на присъединените по право кредитори за насочването на изпълнението може да не бъде извършено чрез лично връчване на съобщение, а чрез присъединяване към съответните изпълнителни дела, ако са висящи. Така правата на вискателя ще бъдат защитени по-пълно, тъй като законът не задължава съдебния изпълнител да прави проверка за наложени възбрани след първоначалната справка в нотариалните книги, а през времето от извършването на тази справка до изготвянето на разпределението може да бъдат наложени нови възбрани, кредиторите по които не се присъединяват по право.

Присъединяването по право на всички кредитори с наложени запови върху вземане е гарантирано от правилото на чл. 508, ал. 1 ГПК, тъй като третото задължено лице, което признава задължението си и плаща на съдебния изпълнител не може да не съобщи какви претенции имат други лица върху вземането, както и какви други запови и по какви претенции са наложени върху него. Иначе то се излага на риска да плати още веднъж по другите претенции и по другите запови, освен ако то не извърши разпределението според привилегиите на присъединените кредитори (напр. касиерът на работодателя превежда дължимите суми на вискателя по вземането за издръжка, като разпределя секвестрируемия остатък от трудовото възнаграждение между хирографарните кредитори или го превежда на първия съдебен изпълнител, който да извърши разпределението). Третото задължено лице може също да признае задължението, но да не плати на съдебния изпълнител, като се позове на залог в негова полза или да плати на цесионера по съобщената по-рано цесия.

6. Според преобладаващата съдебна практика с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД се ползват само разноските по изпълнителното дело, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение, които са направени от първоначалния вискател за осъществяването на изпълнителния способ върху имуществото, чиято цена се разпределя. Съществуват обаче и съдебни решения, в които изплатеното от първоначалния вискател адвокатско възнаграждение по изпълнителното дело не се включва в тези разноски; включват се разноските, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение и такси на първоначалния вискател в производството по издаване на изпълнителния лист; включват се и разноските на присъединените вискатели.

Съгласно чл. 136 ЗЗД с право на предпочтително удовлетворение се ползват вземанията за разноски по обезпечаването и принудителното изпълнение, както и за исковете по чл. чл. 134 и 135 ЗЗД – от стойността на имота, за който са направени, спрямо кредиторите, които се ползват от тези разноски. За да бъде установено точното съдържание на разпоредбата, е необходимо да бъдат направени някои уточнения. Става реч за специална привилегия, която не винаги е първа по ред, тъй като тя е противопоставима само на тези от присъединените кредитори,

които се ползват от отделните разноси и не за разноси по изпълнителното дело, а за разноси по подготовката и осъществяването на изпълнението върху определена вещ или парично вземане, т.е. на отделен изпълнителен способ. Кредиторите се присъединяват с вземанията си по предявените от тях изпълнителни листове. В изпълнителното производство може да бъдат приложени различни изпълнителни способности, като бъдат осребрени множество вещи, както и да бъдат събрани множество вземания на длъжника от трети задължени лица. Възможно е също длъжникът да направи вноски в погашение на вземанията на някои от присъединените кредитори. Следователно по изпълнителното дело не се извършва общо разпределение на постъпленията, а разпределение на постъпленията от отделни изпълнителни способности. Отделни вещи и вземания може да са ипотекирани или заложи в полза на различни кредитори, както и отделни вещи и вземания може да са несеквестрируеми за едни и секвестрируеми за други кредитори. По отношение на едни постъпления някои кредитори може да са привилегирани, а по отношения на други постъпления същите кредитори може да са хирографарни. Не всички разноси по изпълнителното дело на първоначалния вискател, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение попадат в хипотезата на чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД. Наред с вземанията за различни разноси на първоначалния вискател в съответния ред попадат и някои от вземанията за разноси на присъединените вискатели. Предвид изложеното всяко от изследваните вземания следва да бъде разгледано отделно.

Първоначалният вискател прави разноси по образуването на изпълнителното дело, по осъществяването на изпълнителния способ, постъпленията от който се разпределят, по осъществяването на други изпълнителни способности, както и разноси за възнаграждение на един адвокат, от които (при възражение от длъжника или от някой от присъединените кредитори) се признава тази част, която съответства на действителната фактическа и правна сложност на изпълнителното дело с оглед различната роля на адвоката при възлагането на изпълнението на държавен съдебен изпълнител, който няма право да определя изпълнителния способ; и ролята на адвоката при възлагането на изпълнението на частен съдебен изпълнител, комуто може да е възложено да определя изпълнителния способ. В първия ред на специалните привилегии влизат изцяло необходимите разноси на първоначалния вискател по осъществяването на изпълнителния способ (такси за налагането на заповест върху вещта или вземането, или за възбрана по изпълнителното дело, за извършването на опис и публична продажба на вещта, разноските за възнаграждение на пазача, за пренасяне на вещта в магазин или изнасянето ѝ пред дома на длъжника, разноските за събиране на възложеното за събиране вземане и др.). Ако по изпълнителното дело не е поискано извършването на други изпълнителни способности или ако се разпределят постъпленията от най-скъпата вещ или най-голямото вземане на длъжника, в този ред се

включват и таксите по образуването на изпълнителното дело, както и възнаграждението на един адвокат. Ако е поискано извършването на други изпълнителни способности за изпълнение върху други имущества на значителна стойност, в този ред се включва съответна част от таксите по образуването на изпълнителното дело и възнаграждението на един адвокат. В този ред не се включват разноските за други, реализирани по искане на вискателя изпълнителни способности (те се включват в разпределението на постъпленията от тях), а длъжникът не отговаря за разноските на вискателя, направени за изпълнителни способности, които не са приложени.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворение: присъдените разноски по осъдителния иск на вискателя срещу длъжника, разноските в заповедното производство, както и разноските по издаването на изпълнителния лист. Те се прихващат от сумата, която се полага на вискателя по разпределението в удовлетворение на неговото вземане съгласно чл. 76, ал. 2 ЗЗД.

С право на предпочтително удовлетворение се ползват вземанията на първоначалния вискател за разноските за обезпечението на иска срещу длъжника чрез налагане на заповест или възбрана върху събраното вземане или осребрената вещ, постъпленията, от които се разпределят; но когато в разпределението участват присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 2, 3 и 4 ЗЗД, те се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

С право на предпочтително удовлетворение се ползват вземанията за разноските по исковете по чл. 134 и чл. 135 ЗЗД независимо от това, кой ги е извършил – първоначалния вискател или някой от присъединените вискатели. Никакви други разноски на присъединени вискатели не се включват в този ред при разпределението. Разноските по образуването от тях изпълнителни дела може да бъдат събрани по тези дела, доколкото по тях бъдат осъществени някакви изпълнителни способности, а съдебните разноски ще се прихванат от сумата, която се полага на всеки от тях по разпределението в удовлетворение на техните вземания съгласно чл. 76, ал. 2 ЗЗД.

Разноските по исковете по чл. 134 и чл. 135 ЗЗД се ползват с право на предпочтително удовлетворение; но когато в разпределението участват заложенни и ипотечарни кредитори, на които оспорените с иск сделки не са противопоставими поради поредността на учредяването на залога или ипотеката, както и други присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 3 и 4 ЗЗД, те се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

7. Според преобладаващата съдебна практика вписаната по-късно ипотека е непротивопоставима на кредитора с по-рано вписана възбрана

върху имота и останалите присъединени кредитори, поради което това вземане се включва за съразмерно удовлетворяване в реда на хирографарните кредитори. Според другото становище обезпеченото с ипотека вземане се включва в реда по чл. 136, ал. 1, т. 3 ЗЗД, тъй като привилегията не се губи при вписване на ипотека след като вече е вписана възбрана.

Ипотеката се учредява чрез вписването на договора или акта, от който тя произтича. По-важните нейни правни последици са отпадане на несеквестрируемостта за ипотекарния кредитор (чл. 445, ал. 1 ГПК), присъединяването му по право при извършване на принудително изпълнение (чл. 459, ал. 2 ГПК) и правото му да се удовлетвори предпочтително от цената на ипотекирания имот (чл. 173 ЗЗД). Ипотеката обвързва ипотекарния длъжник (ипотекираният имот става секвестрируем), когато и да е вписана. По отношение на третите лица обаче тя има ред от вписването (чл. 169, ал. 2 ЗЗД), поради което правото на предпочтително удовлетворение не може да бъде противопоставено на третите лица, които са придобили права върху имота по актове, вписани преди нейното вписване, в т.ч. взыскателят с наложена възбрана и по-късно присъединените се кредитори (чл. 453, т. 1 и 2 ГПК). Първоначалният взыскател и всички по-късно присъединени кредитори могат да се удовлетворят от имуществото на длъжника, но при разпределението те могат да си противопоставят взаимно различни привилегии (чл. 136 и чл. 137 ЗЗД). Затова кредиторът с по-предна привилегия получава удовлетворение преди кредиторите със следваща по ред привилегия, макар да се е присъединил по-късно във времето.

Ипотекарният кредитор е присъединен по право независимо от това кога и какви други актове са вписани относно ипотекирания имот. Той обаче не може да противопостави правото си на предпочтително удовлетворяване на нито един от присъединените кредитори, които обаче могат да му противопоставят, както и на останалите, своите привилегии. Затова ипотекарният кредитор, който няма противопоставима специална привилегия се удовлетворява след кредиторите със специална привилегия, но и след кредиторите с обща привилегия (на тях той също няма какво да противопостави), т.е. в реда на хирографарните кредитори.

8. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, част от наддаването са само действията на съда и наддавачите във връзка с подадените тайни наддавателни предложения в продължение на пълния срок за това и действията на страните с право на изкупуване, както и действията на съдебния изпълнител и наддавачите при провеждане на наддаването с явни наддавателни предложения с фиксирана стъпка. Според други становища, част от наддаването са различни действия на съдебния изпълнител и страните, подготвящи проданта, в т.ч. връчването на покана за доброволно изпълнение, връчването на съобщения за насрочването на описа,

оценката и проданта, подаването на тайните и явните наддавателни предложения и т.н. до възлагането на вещта на обявения купувач.

При действието на отменения ГПК на обжалване подлежаха всички действия и откази на съдебния изпълнител, но съществувалата широка възможност за злоупотреба с правото на жалба от страна на длъжника беше на път да обезсмисли съществуването на изпълнителния процес (вж. Мотивите към Проекта за Граждански процесуален кодекс). С приетия нов ГПК законодателят ограничи възможността за обжалване на действията на съдебния изпълнител, като я сведе до лимитативно изброени актове, подлежащи на обжалване от лимитативно определен кръг лица и на лимитативно посочени в закона основания, което изключва всяко разширително тълкуване на разпоредбите относно обжалването на действията и отказите на съдебния изпълнител.

При действието на отменения ГПК, при обжалване на постановлението за възлагане, на проверка от съда подлежаха всички предхождащи изпълнителни действия от връчването на поканата за доброволно изпълнение през несеквестрируемостта, оценката на имуществото, разгласяването и провеждането на проданта и обявяването на купувача до самото възлагане. При действието на новия ГПК постановлението за възлагане може да бъде обжалвано само поради това, че наддаването при публичната продан не е извършено надлежно или имуществото не е възложено по най-високата предложена цена.

Връчването на поканата за доброволно изпълнение, оценката на имуществото и разгласяването на проданта подготвят, но не са част от наддаването, поради което те излизат вън от предмета на проверка при обжалване на постановлението за възлагане. Част от наддаването са действията на съда и наддавачите във връзка с подадените тайни наддавателни предложения в продължение на пълния срок за това и действията на страните с право на изкупуване, както и действията на съдебния изпълнител и наддавачите при провеждане на наддаването с явни наддавателни предложения с фиксирана стъпка. Обявяването на купувач следва наддаването, но то подлежи на проверка само доколкото е довело до възлагане не по най-високата предложена цена.

9. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, след като и новата продан с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестана, по молба на взыскател съдебният изпълнител прави нова оценка, след като вземе заключението на вещо лице. Според другото становище, в този случай съдебният изпълнител определя нова начална цена.

При действието на отменения ГПК публичната продан се извършваше с начална цена равна на оценката на имота. След обявяването на проданта за нестана можеше да бъде проведена нова продан с начална цена 80% от първоначалната. Правна последица от неставането на новата продан беше освобождаването на имота от изпълнение и заличаване на възбраната (чл. 382, ал. 2 ГПК отм.).

Освобождаването на имота от изпълнение не го правеше несеквестрируем и вискателят можеше да насочи отново изпълнението върху него.

При действието на новия ГПК, определянето на началната цена за публична продан на недвижим имот, съгласно препращащата норма на чл. 485 ГПК става по реда на чл. 468 ГПК. По искане на страните с помощта на назначено от съдебния изпълнител вещо лице се определя стойността на имота. Когато за определяне на стойността на имота са необходими специални знания, съдебният изпълнител и служебно е задължен да назначи вещо лице. Началната цена, от която следва да започне проданта, е 75 на сто от определената стойност на вещта – чл. 468, ал. 1 ГПК. Ако първата продан не се осъществи по някоя от причините, посочени в чл. 494, ал. 1 ГПК, вискателят може да поиска в едноседмичен срок от съобщението за това извършването на нова продан. Втората продан се извършва най-рано един месец след приключването на първата продан, по правилата при начална цена 80 на сто от началната цена на първата продан, т.е. при начална цена 60 на сто от определената стойност на вещта – чл. 494, ал. 2 изр. 2 ГПК.

Ако и при втората продан имотът не бъде продаден, за вискателя възниква правото да поиска определяне на нова начална цена – чл. 494, ал. 2, изр. 3 ГПК. Това искане на практика представлява искане за извършване на нова продан. За новата трета по ред продан законодателят не определя за начална цена по-нисък процент от началната цена на първата или втората продан, нито по-нисък процент от стойността на вещта, както прави това за първите две продани, а изисква определяне на нова начална цена. Нови правила, или критерии за определянето ѝ от съдебния изпълнител не са уредени, поради което следва да се приеме, че новата начална цена ще се определи отново по правилото на чл. 468 ГПК. Невъзможността имотът да се продаде на първата и втората продан явно сочи, че при определянето на неговата стойност (за нуждите на първата продан) не са съобразени средните пазарни цени за съответния район, характеристиката, вида и състоянието на конкретния имот или използваните начини (например пазарен, приходен и други) и методи на остойностяване (например метод на пазарните аналози, на приходите, метод за определяне на ликвидна цена и други) не са подходящи. Тези обстоятелства и изминалият период от време от първоначалното остойностяване на имота до искането за нова трета по ред продан налагат да се отчетат отново реалните условия на пазара на недвижими имоти в съответния район, състоянието и вида на имота, способността имотът да се продаде в сравнително кратки срокове, да се съобразят евентуално настъпилите инфлационни процеси и други пазарни фактори при определяне на стойността на имота по реда на чл. 468, ал. 2 ГПК и определяне на новата начална цена за третата продан по правилото на чл. 468, ал. 1 ГПК от съдебния изпълнител. Определянето на нова начална цена не означава намаляване до краен и нереален размер на цената, а

предполага такава начална цена, която да позволи постъпването на наддавателни предложения така, че да се постигне реална пазарна цена, на която имуществото да бъде осребрено.

10. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, прекратяването на изпълнителното производство на посоченото основание настъпва по силата на закона, считано от датата, на която е предприето последното валидно изпълнително действие, и съответно от този момент започва да тече новата погасителна давност. Според друго становище, правните последици на прекратяването на изпълнителното производство също настъпват по силата на закона, независимо дали съдебният изпълнител е издал постановление в този смисъл, но с изтичане на 2-годишния срок, през които вискателят не е поискал извършване на изпълнителни действия. С оглед на това се приема, че новата погасителна давност започва да тече от изтичане на 2-годишния срок по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК (чл. 330, ал. 1, б. "д" ГПК отм.). Според трето становище, новата погасителна давност за вземането започва да тече от датата на прекратяване на изпълнителното дело с постановление на съдебния изпълнител.

Съгласно чл. 116, б. „в“ ЗЗД давността се прекъсва с предприемането на действия за принудително изпълнение на вземането. Изпълнителният процес обаче не може да съществува сам по себе си. Той съществува само доколкото чрез него се осъществяват един или повече конкретни изпълнителни способности. В изпълнителното производство за събиране на парични вземания може да бъдат приложени различни изпълнителни способности, като бъдат осребрени множество вещи, както и да бъдат събрани множество вземания на длъжника от трети задължени лица. Прекъсва давността предприемането на кое да е изпълнително действие в рамките на определен изпълнителен способ (независимо от това дали прилагането му е поискано от вискателя и или е предприето по инициатива на частния съдебен изпълнител по възлагане от вискателя съгласно чл. 18, ал. 1 ЗЧСИ): насочването на изпълнението чрез налагане на заповест или възбрана, присъединяването на кредитора, възлагането на вземане за събиране или вместо плащане, извършването на опис и оценка на вещ, назначаването на пазач, насрочването и извършването на продан и т.н. до постъпването на парични суми от проданта или на плащания от трети задължени лица. Не са изпълнителни действия и не прекъсват давността образуването на изпълнително дело, изпращането и връчването на покана за доброволно изпълнение, проучването на имущественото състояние на длъжника, извършването на справки, набавянето на документи, книжа и др., назначаването на експертиза за определяне на непогасения остатък от дълга, извършването на разпределение, плащането въз основа на влязлото в сила разпределение и др. Затова е нередовна молбата за изпълнение (освен при наличието на възлагане по чл. 18 ЗЧСИ), в която вискателят не е посочил изпълнителен способ (чл. 426, ал. 2 ГПК) и такава молба подлежи на връщане съгласно чл.

426, ал. 3 вр.чл. 129 ГПК. Ако молбата за изпълнение е върната, с нея не е прекъсната давността, също както с върнатата искова молба не е прекъсната давността, но ако в хода на принудителното изпълнение длъжникът изрично признае вземането, признанието прекъсва давността съгласно чл. 116, б. „а” ЗЗД.

Прекъсването на давността с предявяването на иск и др. действия по чл. 116, б. „б” ЗЗД и прекъсването на давността с предприемането на действия за принудително изпълнение по чл. 116, б. „в” ЗЗД са уредени по различен начин. В първия случай нова давност не започва да тече докато трае производството, а ако съществуването на вземането не бъде признато, давността не се счита прекъсната. Ако вземането бъде признато новата давност започва да тече от влизането в сила на крайния акт, с който се установява, че вземането съществува, тъй като докато трае производството, давност не тече. Не случайно законодателят е уредил отделно хипотезата на чл. 116, б. „в” ЗЗД относно давността в принудителното изпълнение, без да възпроизведе правилата за спиране и отпадане на ефекта на прекъсването в иския процес. Тези правила са неприложими при прекъсването на давността с предприемането на действия за принудително изпълнение по чл. 116, б. „в” ЗЗД не защото ефектът на спирането в този случай настъпва безвъзвратно, а защото в този случай няма спиране на давността нито отпадане на ефекта на прекъсването. Исковото производство като динамичен фактически състав е уредено по различен начин от изпълнителното производство. Исковото производство започва с предявяването на иска и завършва със съдебно решение, като съдът е длъжен служебно да движи производството до постановяването на решение независимо от това извършва ли ищецът други процесуални действия или процесът се основава на негови процесуални пропускания. Всеки допустим исков процес завършва с решение, което признава или отрича вземането. В иския процес давността е прекъсната в началото и ищецът не може да извърши никакво действие, с което да я прекъсне отново в хода на исковото производство. При изпълнителния процес давността се прекъсва многократно – с предприемането на всеки отделен изпълнителен способ и с извършването на всяко изпълнително действие, изграждащо съответния способ. Искането да бъде приложен определен изпълнителен способ прекъсва давността, защото съдебният изпълнител е длъжен да го приложи, но по изричната разпоредба на закона давността се прекъсва с предприемането на всяко действие за принудително изпълнение.

Ищецът няма нужда да поддържа висящността на иския процес, но трябва да поддържа със свои действия висящността на изпълнителния процес като внася съответните такси и разноски за извършването на изпълнителните действия, изграждащи посочения от него изпълнителен способ (извършване на опис и оценка, предаване на описаното имущество на пазач, отваряне на помещения и изнасяне на

вещите на длъжника и др.), както и като иска повтаряне на неуспешните изпълнителни действия и прилагането на нови изпълнителни способности.

Приетите в съдебната практика преди 1991 г. разрешения в обратен смисъл се основаваха на съществуващите задължения на органите по принудително изпълнение да проведат служебно принудителното изпълнение до удовлетворяване вземанията на социалистическата държава и на социалистическите организации като кредитори, които съображения са в основата на ППВС № 3/80 г., съгласно което погасителна давност не тече докато трае изпълнителният процес относно принудителното осъществяване на вземането.

При действието на Конституцията от 1991 г. бездействието на ищеца в исковия процес е правно ирелевантно за неговото развитие (той ще приключи и без нито едно процесуално действие на ищеца след предявяването на иска) и затова бездействието на ищеца с оспорено вземане е безразлично за давността – тя спира, докато бездействието на кредитора със съдебно потвърдено вземане, пред когото са отворени вратите на изпълнителното производство има правно значение както за неговото развитие (изпълнителният процес няма да приключи никога, ако кредиторът не посочва изпълнителни способности), така и за давността. В гражданското право давността е правна последица на бездействието, но ако кредиторът няма правна възможност да действа, давност не тече. Ако кредиторът бездейства (не предявява иск), давността тече, защото той може да избира да предяви иск, или не. Давността прекъсва с предявяването на иска и спира да тече, защото кредиторът не може да направи нищо за събиране на вземането си докато исковият процес е висящ (кредиторът не може да действа, макар да иска). Когато съдебното решение влезе в сила почва да тече нова давност. Нова давност започва да тече и с предприемането на всяко действие за принудително изпълнение. В изпълнителния процес давността не спира, защото кредиторът може да избере дали да действа (да иска нови изпълнителни способности, защото все още не е удовлетворен), или да не действа (да не иска нови изпълнителни способности). Предвид изложеното Постановление на Пленума на Върховния съд № 3/1980г. следва да счита изгубило сила.

Когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на 2 години, изпълнителното производство се прекратява на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК. В доктрината и съдебната практика е трайно установено разбирането, че прекратяването на изпълнителното производство поради т. нар. „перемпция” настъпва по силата на закона, а съдебният изпълнител може само да прогласи в постановление вече настъпилото прекратяване, когато установи осъществяването на съответните правно релевантни факти. Същото приемат доктрината и съдебната практика по отношение на спирането на исковия процес при смърт на някоя от страните (чл. 229, ал. 1 т. 2 ГПК), както и при замяна на обезпечението на оценен в

пари иск (без исковете за собственост) с обезпечение пред съд съгласно чл. 180 и 181 ЗЗД (чл. 398, ал. 2 ГПК).

Не може да бъде споделено пробиващото си път в доктрината и съдебната практика разбиране, че изпълнителният процес не може да се прекрати по право и единственият начин за прекратяване на изпълнението е чрез изрично постановление на съдебния изпълнител, тъй като това е необходимо с оглед изискванията за яснота и сигурност, както и защото законодателят не би изисквал постановяването на изричен акт и не би го нарекъл постановление (определение) за прекратяване. Прекратяване и спиране на всяко съдебно производство (в т.ч. исковото и обезпечителното) е възможно както по силата на закона (при което актът за прекратяване има декларативен характер), така и по изявление на органа, който ръководи производството (при което актът за прекратяване има конститутивен характер). И в двата случая законодателят назовава съответния съдебен акт постановление (определение) за прекратяване, но последиците на акта са различни: когато прекратяването е по силата на закона, прекратителният ефект настъпва с осъществяването на съответните правно релевантни факти (обжалването е без значение за момента на настъпването на ефекта), а когато прекратяването става по силата на акт на органа, който ръководи съответното производство, прекратителният ефект настъпва с влизането в сила на този акт (обжалването има значение за момента на настъпването на ефекта).

Във всички случаи на прекратяване на принудителното изпълнение съдебният изпълнител служебно вдига наложените запори и възбрани, като всички други предприети изпълнителни действия се обезсилват по право, с изключение на изпълнителните действия, изграждащи тези изпълнителни способности, от извършването на които трети лица са придобили права (напр. купувачите от публична продажба), както и редовността на извършените от трети задължени лица плащания.

Без правно значение е дали съдебният изпълнител ще постанови акт за прекратяване на принудителното изпълнение и кога ще направи това. Прекратяването на изпълнителното производство става по право, като новата давност е започнала да тече от предприемането на последното по време валидно изпълнително действие.

11. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика, събираните от частния съдебен изпълнител такси представляват възнаграждение, което се заплаща за извършените от него действия, поради което събирането на таксите в хода на принудителното изпълнение, а не при образуване на изпълнителното дело, не съставлява нарушение на чл. 33 от Тарифата по чл. 78, ал. 2 ЗЧСИ. Ако дължимите авансови такси не са внесени от вискателя, същите се събират от длъжника и се задържат от съдебния изпълнител. Предварителното внасяне на разноските от вискателя няма значение за законосъобразността на извършените от частния съдебен изпълнител

изпълнителни действия. Според друго становище, предприемането на изпълнителни действия, без да е събрана авансово дължимата такса, е незаконосъобразно и обуславя ангажирането на дисциплинарната отговорност на частния съдебен изпълнител. Тази теза се споделя и по съображения, че несъбирането на авансово дължимите от взискателя такси по изпълнението води до прекомерност на разноските, с които се натоварва длъжника, която би могла да се избегне при авансовото събиране на таксите посредством предприемане само на необходимите изпълнителни действия по целесъобразен начин, при който се минимизират разходите в изпълнителното производство. Приема се също, че разпоредбата на чл. 79, ал. 2 ГПК, според която „когато таксите по изпълнението не са внесени от взискателя, се събират от длъжника”, има предвид единствено хипотезата на субсидирани такси по смисъла на чл. 81 ЗЧСИ, които се изплащат от бюджета на съответния окръжен съд.

Таксите по изпълнението имат различно значение при осъществяването на изпълнението от държавен или от частен съдебен изпълнител. Техният размер трябва да е еднакъв, за да бъдат третираны равно както взискателите, така и длъжниците, но техният правен режим се различава съществено, което води до известни различия в правната им уредба. Различията произтичат главно от това, че дължимите на държавния съдебен изпълнител такси са публични вземания, а държавният съдебен изпълнител – орган, който определя и събира таксите, докато дължимите на частния съдебен изпълнител такси са частно вземане за възнаграждение за положен труд, а частният съдебен изпълнител – кредитор. Идентично е положението при нотариалните такси, получавани от нотариуса в сравнение с нотариалните такси, получавани от съдията по вписванията или присъждани от съда при уважаване на иск по чл. 19, ал. 3 ЗЗД.

Таксите по изпълнението се дължат от взискателя и се събират авансово, както от държавния съдебен изпълнител (чл. 73, ал. 3 ГПК), така и от частния съдебен изпълнител (чл. 80 ЗЧСИ. Предварителното внасяне на таксите от взискателя няма значение за законосъобразността на извършените от частния съдебен изпълнител изпълнителни действия, тъй като съгласно чл. 433, ал. 1, т. 6 ГПК съдебният изпълнител прекратява изпълнителното производство, когато не са заплатени дължимите авансово такси и разноски по изпълнението, но извършените въпреки това изпълнителни действия не са порочни, не подлежат на обжалване на това основание и не може да бъдат отменени по жалба срещу тях. Прекратяването на производството поради невнасяне на дължимите от взискателя авансови такси и разноски е правна възможност, а в чл. 79, ал. 2 ГПК изрично е уредена другата възможност: когато таксите по изпълнението не са внесени от взискателя, те да бъдат събрани от длъжника. Изрично е уредена в чл. 79, ал. 3 ЗЧСИ и процесуалната възможност за несъбраните такси

частният съдебен изпълнител да поиска издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 ГПК срещу взискателя.

Точното определяне, начисляване и събиране на дължимите такси за отделните изпълнителни действия съобразно тарифа по чл. 78, ал. 2 ЗЧСИ е задължение на частния съдебен изпълнител. Неизпълнението на тези задължения представлява несъответствие между правно дължимото и фактическото поведение, т.е. налице е противоправно поведение. По силата на изрични законови разпоредби таксите по изпълнението се дължат от взискателя и по правило се събират авансово, като по изключение разпоредбата на чл. 79, ал. 3 ЗЧСИ допуска дължимата от взискателя такса да бъде събрана впоследствие по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК. Ето защо неизпълнението на частния съдебен изпълнител на задължението му по чл. 80 ЗЧСИ, вр.чл. 29, 33 и 34 от Тарифа за таксите и разноските към ЗЧСИ, като събере направо от длъжника таксата, дължима от взискателя, е дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ и при неговото констатиране може да бъде ангажирана дисциплинарна му отговорност, когато от субективна страна същото е извършено виновно, т.е. като се съобрази субективното отношение на частния съдебен изпълнител към противоправното му поведение. Дисциплинарната отговорност е санкция за виновно неправомерно поведение на частния съдебен изпълнител и се изразява в налагане на предвидени в закона санкции – задължава го да претърпи определени неблагоприятни последици вследствие неговото виновно неправомерно поведение. Такава последица е дисциплинарно наказание, което следва да се определи при преценка тежестта на нарушението, обстоятелствата, при които е извършено същото и поведението на частния съдебен изпълнител, във всеки отделен конкретен случай.

12. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика дисциплинарната отговорност на частния съдебен изпълнител се погасява по давност, ако наказанието не е наложено до изтичането на давностния срок, според другото становище – ако председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран в този срок.

Дисциплинарното наказание може да изпълни предназначението си да възпира или поправи извършителя, ако бъде наложено в разумен срок след извършването или след откриването на нарушението. Срокът за налагане на дисциплинарното наказание обикновено е един или повече месеци от откриване на нарушението и една или повече години от извършването му, но какво погасява този срок – възможността да бъде наложено наказание (дисциплинарната отговорност) или възможността да се иска налагането му (дисциплинарното преследване) зависи от това как е организирано дисциплинарното производство. Когато няма нормативно уредено дисциплинарно производство и дисциплинарното наказание се налага от наказващ орган, без да е необходимо сезирането му от друго лице, като наложеното наказание подлежи на оспорване пред съд, който не може да наложи друго – по-леко или по-тежко наказание, срокът е за налагане на дисциплинарното

наказание. Когато има нормативно уредено дисциплинарно производство, според което наказващият орган не може да действа служебно, но трябва да бъде сезиран от друго лице и още повече когато решението на наказващия орган подлежи на съдебен контрол, включително по инициатива на сезиращото лице, и съдът може да наложи исканото дисциплинарно наказание, срокът е за сезиране на наказващия орган. Сезиращото лице може да контролира единствено скоростта на своето разследване. То не може да влияе на бързината, с която действа наказващият орган нито на бързината, с която правораздава съдът.

13. Според едно от становищата, поддържани в съдебната практика изрично е уредена частичната или пълна несеквестрируемост за определени вземания на длъжника от определени трети задължени лица, поради което вземанията със същия произход, но от други трети задължени лица, в т.ч. банки са секвестрируеми. Според другото становище несеквестрируеми са не само вземанията от третите задължени лица, но и средствата, постъпили в имуществото на длъжника при реализирането на тези вземания.

Както беше посочено по-горе в изложението по т. 2 несеквестрируемостта защитава имуществените обекти, които са необходими за издръжката на длъжника и неговото семейство, и по отношение на паричните вземания тя е забрана да ги събира друг, освен длъжникът. Затова запорът на парично вземане е несъвместим с несеквестрируемостта и в този смисъл я нарушава, а когато паричното вземане е частично несеквестрируемо (трудова възнаграждение или друго възнаграждение за труд, както и върху пенсия), наложеният запор обхваща само секвестрируемата част. Ако третото задължено лице погрешно плати на съдебния изпълнител, той е длъжен незабавно да върне несеквестрируемата част на длъжника.

Когато длъжникът реализира несеквестрируемото си вземане, то се погасява и на негово място в имуществото на длъжника влиза съответната парична сума. Наличните пари в брой са секвестрируеми, но длъжникът – физическо лице може да се позове на несеквестрируемостта на съответната част от тях, която съставлява несеквестиумата част от трудово възнаграждение или друго възнаграждение за труд, както и върху пенсия за текущия месец, получена издръжка за текущия месец или друго социално плащане. Тази част от намерените в имуществото на длъжника пари в брой е несеквестрируема също както необходимата храна на длъжника и неговото семейство, но само за един месец (чл. 444, т. 2 ГПК) и необходимите горива за отопление, готвене и осветление, но само за един месец (чл. 444, т. 3 ГПК).

Сходна е и забраната за принудително изпълнение върху средствата по банковите сметки на общините и другите бюджетно субсидирани заведения, постъпили като субсидия от държавния бюджет. Целта на тази забрана е да осигури безпрепятственото извършване на бюджетно субсидираните дейности, независимо от

неизправността на субекта на такива задължения в другите негови отношения с частни лица. Общините (макар да са държавни учреждения), учебните, лечебните и други заведения, които не са държавни учреждения изпълняват значими публични и обществени функции, гарантирани от държавата, които е недопустимо да бъдат затруднявани поради начина на управление на техните частни фондове.

При общините и другите бюджетно субсидирани заведения е лесно бюджетната субсидия да бъде защитена чрез отделянето на постъпващите бюджетни субсидии по отделна банкова сметка, тъй като изпълнението върху тях никога не е допустимо. Ако общините и другите бюджетно субсидирани заведения получават и други плащания по банковата сметка, по която постъпват бюджетните субсидии, това затруднява защитата им, тъй като изпълнението върху наличността по такива сметки е недопустимо само над общия размер на другите постъпления.

Сравнително лесна е защитата на социалните плащания (възнаграждения при отпуск по болест и други обезщетения при временна нетрудоспособност), тъй като при отделянето на тези постъпления по отделна банкова сметка, изпълнението върху тях също не е допустимо. Ако социалните плащания постъпват по банкова сметка, по която постъпват и плащания по други (секвестрируеми) вземания, изпълнението върху наличността по такава сметка е недопустимо само над общия размер на другите (секвестрируеми) постъпления.

По различен начин се поставя въпросът с несеквестрируемостта на трудовото възнаграждение или другото възнаграждение за труд, както и върху пенсията, когато длъжникът „ги получава” по банкова сметка. Налагането на заповед върху такава сметка не прави тези постъпления изцяло секвестрируеми. Секвестрируема е наличността по сметката преди постъпването на последното по ред „плащане”, тъй като това са спестявания на длъжника, а несеквестрируемата част от последното плащане се определя съгласно изложението по т. 3. Тази част не може да бъде определена, без банката да съобщи на съдебния изпълнител, че по сметката постъпва възнаграждение за труд или пенсия, както и техният размер и без съдебният изпълнител да осъществи връзка с касиера на работодателя (платеца на възнаграждението за труд), който да подаде необходимата информация за определяне на несеквестрируемата част или без касиерът на работодателя (платецът на възнаграждението за труд) да поеме ангажимент да изплаща в брой на длъжника несеквестрируемата част от всяко възнаграждение, като превежда по банков път само секвестрируемата част от него.

Ако съдебният изпълнител не е получил необходимата информация от банката, той не знае произхода на средствата по заповираното вземане и не може да зачете несеквестрируемостта. Задължението на съдебния изпълнител да зачете несеквестрируемостта възниква, когато той бъде уведомен за произхода на постъпленията по

сметката, било от банката (трето задължено лице), било от длъжника. Тогава за съдебния изпълнител възниква задължението да събере незабавно необходимата информация от банката (за източника на постъпленията и техния размер) и от платеща на възнаграждението за труд (за размера на възнаграждението, след приспадане на дължимите върху него данъци и задължителни осигурителни вноски) и да върне на длъжника несеквестрируемата част от преведената му сума.

14. Съдебната практика, че подаването на молба за издаване на изпълнителен лист прекъсва давността се основава на съображението, че ЗЗД е приет през 1950 г. преди приемането на ГПК през 1952 г., който урежда за първи път несъдебните изпълнителни основания. Действащият през 1950 г. ЗГС урежда заповедното производство и не съдържа разпоредби относно издаването на изпълнителен лист. Новосъздаденото производство за издаване на изпълнителен лист идва да замени заповедното и след като съгласно чл. 156, б. „г” ЗГС подаването на молба за издаване на заповед за изпълнение произвежда действие на подаване на искова молба т.е. прекъсва давността, следва да се приеме същото и за подаването на молба за издаване на изпълнителен лист въз основа на несъдебно изпълнително основание, т.е. то също прекъсва давността.

Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист въз основа на несъдебно изпълнително основание манифестира желанието на кредитора да започне принудително изпълнение, като ползва облекчен ред за снабдяване с изпълнителен лист – то не е действие на същинско принудително изпълнение, но е пряко насочено към същинския изпълнителен процес и съставлява действие за принудително изпълнение. Това е активно поведение на кредитора, а давността е последица на бездействието. Кредиторът не бива под страх от погасяването на вземането по давност, да е принуден да предяви вземането си с иск.

Според действащия от 1898 до 1950 г. Закон за давността тя се прекъсва с подаването на искова молба в съда, образуването на изпълнително производство, издаването на изпълнителен лист, призовка за доброволно изпълнение, налагането на секвестър и възбрана и признанието на длъжника, т.е. издаването на изпълнителен лист е прекъсвало давността. ЗЗД не урежда изрично това основание, но след като той урежда прекъсването на давността с подаването на молба за принудително изпълнение, с молба за откриване на производство по несъстоятелност, с молба за предявяване на вземането в несъстоятелността и със служебното вписване по чл. 687 ТЗ, както и със започването на помирително производство, следва да се приеме, че на по-силно основание давността се прекъсва с подаването на молба за издаване на изпълнителен лист – тя е необходимо условие (*conditio sine qua non*) за предприемане на принудително изпълнение. Налице е празнота на закона, която следва да бъде запълнена чрез аналогия на правото (*analogia legis*). След като признанието на длъжника и

започването на помирително производство, които не изискват активност от кредитора прекъсват давността, активността на кредитора да упражни правото си следва да я прекъсва.

Действащият през 1950 г. ЗГС урежда издаването на изпълнителен лист от мировия съдия по искане на кредитора в чл. 144 до чл. 147. Той урежда и заповедното производство в чл. 156а до чл. 156ч, но то е уредено като част от исковия процес и затова в чл. 154г е установено правилото, че подаването на молба за издаване заповед за изпълнение произвежда действие на подаване искова молба, ако обаче производството се прекрати или молбата се остави без уважение или ако заповедта не бъде връчена, молбата не произвежда това действие. Производството за издаване на изпълнителен лист въз основа на несъдебно изпълнително основание по ГПК от 1952 г. идва да замени заповедното производство, но то не е част от исковия процес, а негова алтернатива. С това производство не се започва принудително изпълнение. Негов предмет е съществуването на правото на принудително изпълнение и с крайният акт се признава или отрича това право. Едва след като правото на принудително изпълнение бъде признато с издаването на изпълнителен лист, кредиторът може да започне принудителното изпълнение. Съгласно чл. 323, ал. 1 ГПК (отм.) принудителното изпълнение започва по молба на кредитора въз основа на представен изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на изпълнение. Новият ГПК урежда заповедното производство като част от изпълнителния процес и затова заявлението за издаване на заповед за изпълнение не прекъсва давността. Тя се прекъсва с предявяването на иска за съществуване на вземането, но съгласно чл. 422, ал. 1 ГПК предявяването на този иск има обратно действие, само ако е спазен срока по чл. 415, ал. 1 ГПК. Ако иск не е предявен или ако е предявен след изтичането на срока по чл. 415, ал. 1 ГПК, давността не се счита прекъсната със заявлението. Отмененият ГПК не съдържа подобна уредба, поради което на молбата за издаване на изпълнителен лист не може да бъде придадено действие да прекъсва давността. Такова действие е неприемливо и поради едностранния характер на производството за издаване на изпълнителен лист. Длъжникът узнава за това производство, едва при връчването на призовката за доброволно изпълнение, когато давността е прекъсната със започването на изпълнителния процес.

Както при действието на Закона за давността, така и при действието на ЗЗД, давността се прекъсва само със започването на производство, в което длъжникът участва. Давността не може да бъде прекъсната, без длъжникът да узнае това. Всички срокове за съхраняване на документи са съобразени със срока на погасителната давност. Ако давността може да прекъсне без знанието на длъжника, той е изложен на риска да унищожи или най-малкото да престане да съхранява документите за плащане на дълга или за погасяването му по друг начин.

Според чл. 20 до чл. 23 от действащия от 1898 до 1950 г. Закон за давността тя се прекъсва по гражданска причина с подаване искова молба в съда, с призовка за доброволно плащане или с налагане секвестър или възбрана, съобщена на лицето, срещу което се иска да се прекъсне течението на давността. Тя не се счита прекъсната: ако ищецът се откаже от иска си; ако заведеното производство се унищожи по причина на прекратяването му в съда или по причина на непотърсването му в течение на 3 години; както и ако искът се отхвърли. Давността също така се прекъсва по гражданска причина, когато длъжникът признае правото на тогава, против когото тя е била започнала да тече.

Съгласно чл. 116, б. „б“ ЗЗД давността се прекъсва с предявяване на иск или възражение или на искане за почване на помирително производство; ако искът или възражението или искането за почване на помирително производство не бъдат уважени, давността не се смята прекъсната. Не може да се вадят никакви аргументи от правилото за прекъсване на давността със започването на помирително производство, тъй като при приемането на ЗЗД това са били исковите производства пред особени юрисдикции (напр. помирителните комисии по КТ). При действието на Конституцията от 1991 г. особени юрисдикции не може да съществуват и такива не съществуват. Уреденото в Закона за защита на потребителите помирително производство по правното си естество е медиация и със започването му давността на се прекъсва, а спира съгласно чл. 11а от Закона за медиацията. От тази разпоредба може да се направи извод, че след като законодателят не урежда прекъсване на давността със започването на производство, в което длъжникът участва, още по-малко би могъл да уреди прекъсването ѝ със започването на производство, в което длъжникът не участва и няма как да узнае за него, освен при започването на друго производство – това за принудително изпълнение.

Разпоредбата на чл. 116, б. „б“ ЗЗД е изключителна и поради това тя не може да бъде тълкувана чрез аналогия на правото (*analogia legis*). Не може да бъдат черпени и никакви аргументи от уредбата на несъстоятелността, тъй като прекъсването на давността в ТЗ е уредено изрично, а и длъжникът участва в производството по несъстоятелност.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на Върховния касационен съд на Република България

Р Е Ш И :

1. Принудителното изпълнение се насочва върху отделен имуществен обект на длъжника с налагането на запор или възбрана върху този обект.

Налагането на запор или възбрана върху несеквестрируема непотребима вещ, както и описът на такава вещ са допустими

изпълнителни действия. Не е допустимо налагането на заповор върху несеквестрируема потребима вещь, както и върху изцяло несеквестрируемо или друго вземане на длъжника от трето задължено лице, върху което не се допуска принудително изпълнение. Налагането на заповор върху частично несеквестрируемо вземане е допустимо изпълнително действие, тъй като той обхваща само секвестрируемата част.

Нарушава несеквестрируемостта налагането на заповор върху несеквестрируема потребима вещь, както и върху изцяло несеквестрируемо или друго вземане, върху което не се допуска принудително изпълнение. Заповорът трябва да е наложен, за да упражни длъжникът правото си на жалба. Нарушават несеквестрируемостта несъвместимото с нея постановление за назначаване на пазач и насрочването на публична продан на несеквестрируема потребима вещь. Не е необходимо тези действия да бъдат извършени, за да упражни длъжникът правото си на жалба, достатъчно е налагането на заповор или възбрана върху несеквестрируема вещь.

Длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестрируемост на вземането, върху което е насочено изпълнението до изтичането на едноседмичния срок от връчването на съобщението за наложения заповор върху изцяло несеквестрируемо или друго вземане, върху което не се допуска принудително изпълнение, а когато заповорът не е съобщен на длъжника или е наложен върху частично несеквестрируемо вземане – от узнаването, че третото задължено лице е платило на съдебния изпълнител или отказва да плати на длъжника поради наложения заповор. Пропускането на срока осуетява само отмяната на наложения заповор като изпълнително действие.

Длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестрируемост на вещь, върху която е насочено изпълнението до изтичането на едноседмичния срок от връчването на съобщението за насрочване на проданта. Пропускането на срока осуетява само отмяната на заповора или публичната продан като изпълнителни действия.

Длъжникът може да обжалва на основание несеквестрируемостта и разпределението в тридневен срок от предявяването му.

2. При наличието на наложени заповори върху движими вещи, необрани насаждения и плодове е допустимо насрочването на друга публична продан на същите, ако тези вещи не са изнесени за продан на борса или в магазин. Недопустимо е, при тези условия, насрочването на публична продан на движими вещи, които са изнесени за продан на борса или в магазин.

Извършената при тези условия публична продажба, без разрешение на районния съд, поражда вещнопрехвърлително действие, въпреки нарушението.

Разпоредбата на чл. 473 ГПК не намира приложение при насочване на изпълнение върху недвижими вещи и вземания на длъжника.

Районният съд разрешава извършването на продажба за изпълнение на вземането на последващ (конкуриращ) взыскател, когато няма протичаща продажба по вписан в регистъра протокол за поставяне на обявленията по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК от предходен взыскател, както и когато протоколът от предходен взыскател е вписан повече от един месец след извършването на описа или обявената продажба е втора или последваща, а конкуриращият взыскател е спазил месечния срок от извършването на описа за неговото вземане.

Районният съд отказва исканото разрешение, когато протича продажба по вписан в регистъра протокол за поставяне на обявление по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК от предходен взыскател, освен ако протичащата продажба е обявена повече от месец след извършването на описа или е втора или последваща, а конкуриращият взыскател е спазил месечния срок.

3. Наложеният заповест върху трудово възнаграждение или друго възнаграждение за труд, както и върху пенсия не обхваща нито вземането на длъжника от третото задължено лице до размера на минималната работна заплата, нито пропорционално определената несеквестрируема част от това вземане.

4. Районният съд по местоизпълнението назначава особен представител на длъжника, ако при пристъпването към изпълнение той има регистриран постоянен и настоящ адрес, но не може да бъде намерен там, нито може да се намери лице, което е съгласно да получи съобщението и длъжникът не се е явил да го получи в указания двуседмичен срок.

5. Всички кредитори, в чиято полза е допуснато обезпечение чрез налагане на заповест или възбрана се считат присъединени взыскатели, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението. Без значение е дали заповестта или възбраната са наложени в обезпечително, или в изпълнително производство.

Всички кредитори с наложени заповести и възбрани върху вещь, като присъединени по право (не по тяхна молба), се уведомяват от съдебния изпълнител за насочването на изпълнението, за насрочването на описа и продажбата, както и за разпределението; а всички кредитори с наложени заповести върху парично вземане, като присъединени по право (не по тяхна молба), се уведомяват от съдебния изпълнител, ако той извършва разпределението на платената от третото задължено лице сума.

6. Не всички разноси по изпълнителното дело на първоначалния вискател се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД. С такова право се ползват и в първия ред на специалните привилегии се включват разноските на първоначалния вискател по осъществяването на изпълнителния способ, постъпленията от който се разпределят. В този ред може да бъдат включени и разноските на първоначалния вискател за образуване на изпълнителното дело и за възнаграждение на един адвокат.

Разноските на първоначалния вискател за обезпечението на иска срещу длъжника чрез налагане на запор или възбрана върху събраното вземане или осребрената вещ, постъпленията, от които се разпределят, се ползват с привилегия, но когато в разпределението участват присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 2, 3 и 4 ЗЗД, разноските се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД разноските за други, реализирани по искане на първоначалния вискател изпълнителни способности нито разноските, направени от него за изпълнителни способности, които не са приложени.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД разноските на първоначалния вискател, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение в производството по издаване на изпълнителния лист.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД никакви разноси на присъединени вискатели, освен разноските по исковете по чл. 134 и чл. 135 ЗЗД, когато са направени от тях. Тези разноси се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД и когато са направени от първоначалния вискател; но когато в разпределението участват зложни и ипотекарни кредитори, на които оспорените с иск сделки не са противопоставими поради поредността на учредяването на залога или ипотеката, както и други присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 3 и 4 ЗЗД, те се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

7. Вземането, обезпечено с ипотека, вписана след вписването на възбрана върху имота се удовлетворява в реда на хирографарните кредитори.

8. Действията на съда и наддавачите във връзка с подадените тайни наддавателни предложения в продължение на пълния срок за

това и действията на страните с право на изкупуване, както и действията на съдебния изпълнител и наддавачите при провеждане на наддаването с явни наддавателни предложения с фиксирана стъпка са част от наддаването и надлежното им извършване подлежи на проверка по жалба срещу постановлението за възлагане.

9. След като и новата продан с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестаналя, по искане на взыскателя, съдебният изпълнител определя нова начална цена по реда на чл. 468 ГПК.

10. Когато взыскателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК (чл. 330, ал. 1, б. „д” ГПК отм.), нова погасителна давност за вземането започва да тече от датата, на която е поискано или е предприето последното валидно изпълнително действие.

Обявява за изгубило сила Постановление №3/1980г. на Пленума на Върховния съд.

11. Ако взыскателят не е внесъл авансово дължима такса, частният съдебен изпълнител я събира от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК, когато длъжникът отговаря за тази такса. Когато длъжникът не отговаря за тази такса, частният съдебен изпълнител може да претендира плащането ѝ от взыскателя по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК, независимо от размера на таксата.

Изпълнителното действие не е опорочено поради невнасянето от взыскателя на авансово дължимата такса за него.

Несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от взыскателя съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ.

12. Дисциплинарната отговорност на частния съдебен изпълнител по чл. 69 ЗЧСИ се погасява по давност, когато председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран в давностния срок от министъра на правосъдието или от Съвета на камарата на частните съдебни изпълнители.

Председателят на дисциплинарната комисия не образува дисциплинарно производство, а образуването се прекратява от дисциплинарния състав, когато председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран преди изтичането на давностния срок.

13. Несеквестируеми са вземанията на длъжника по сметка в банка, когато по сметката постъпват само плащания по пълно несеквестируеми вземания и/или вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение.

Наложеният запор върху сметка на длъжника в банка не обхваща несеквестируемата част от трудовото възнаграждение за съответния месец или другото възнаграждение за труд за съответния период, както и върху пенсията за съответния месец.

Когато по сметка на длъжника, наред с постъпленията от несеквестируеми вземания и вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение, постъпват и плащания по други (секвестируеми) вземания, изпълнението върху наличността по такава сметка е недопустимо само над общия размер на другите (секвестируеми) постъпления.

14. Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 ГПК (отм.) не представлява предприемане на действие за принудително изпълнение по смисъла на чл. 116, б. „в” ЗЗД.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Гражданска колегия:
КРАСИМИР ВЛАХОВ

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:
ТАНЯ РАЙКОВСКАо.м.т.10

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
НА ОТДЕЛЕНИЯ: ДАРИЯ ПРОДАНОВА.....о.м.т.10
ВАНЯ АЛЕКСИЕВА.....о.м.т.10
И.Ф. ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА.....
И.Ф. ТАНЯ МИТОВА.....о.м.
И.Ф. ПЛАМЕН СТОЕВ.....

ЧЛЕНОВЕ:

- | | |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| 1. РОСИЦА КОВАЧЕВА..... | 8. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА..... |
| 2. ЖАНИН СИЛДАРЕВА..... | 9. МАРГАРИТА СОКОЛОВА..... |
| 3. КАПКА ЮСТИНИЯНОВА..... | 10. ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА..... |
| 4. ТЕОДОРА НИНОВА.....о.м. | 11. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ.....о.м. |
| 5. ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА.....о.м.т.5,т.10 | 12. СВЕТЛА ЦАЧЕВА.....о.м. |
| 6. БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....о.м.т.5 | 13. ЛЮБКА БОГДАНОВА.....о.м. |
| 7. СТОИЛ СОТИРОВ | 14. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА.....о.м.т.5 |

- | | |
|--|-------------------------------------|
| 15. ВЕСКА РАЙЧЕВА.....о.м.т.7 | 41. ЗОЯ АТАНАСОВА..... |
| 16. МАРИЯ СЛАВЧЕВА.....о.м.т.5 | 42. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ..... |
| 17. ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА..... | 43. ВЕСЕЛКА МАРЕВА..... |
| 18. ЗЛАТКА РУСЕВА..... | 44. БОРИС ИЛИЕВ..... |
| 19. ДИЯНА ЦЕНЕВА.....о.м.т.11 | 45. БОНКА ЙОНКОВА..... |
| 20. МАРИЯ ИВАНОВА..... | 46. ДИАНА ХИТОВА.....о.м.т.10, т.11 |
| 21. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....о.м.т.5, т.11 | 47. БОЯН ЦОНЕВ.....о.м.т.9 |
| 22. МАРИАНА КОСТОВА..... | 48. БОЯН БАЛЕВСКИ..... |
| 23. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....о.м.т.9 | 49. ИРИНА ПЕТРОВА..... |
| 24. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....о.м.т.10 | 50. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА..... |
| 25. МАРИО ПЪРВАНОВ..... | 51. РОСИЦА БОЖИЛОВА..... |
| 26. ЕМИЛ МАРКОВ.....о.м.т.10 | 52. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ..... |
| 27. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА..... | 53. КОСТАДИНКА НЕДКОВА..... |
| 28. ЕМИЛ ТОМОВ..... | 54. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА.....о.м. |
| 29. АЛБЕНА БОНЕВА.....о.м.т.2, т.9, т.11 | 55. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ..... |
| 30. СВЕТЛА ДИМИТРОВА.....о.м.т.11 | 56. ЛЮБКА АНДОНОВА..... |
| 31. БОНКА ДЕЧЕВА.....о.м.т.11 | 57. ПЕТЯ ХОРОЗОВА..... |
| 32. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА..... | 58. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА..... |
| 33. ЖИВА ДЕКОВА..... | 59. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА.....о.м.т.10 |
| 34. ТОТКА КАЛЧЕВА.....о.м.т.10 | 60. МАЙЯ РУСЕВА..... |
| 35. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА..... | 61. АННА БАЕВА..... |
| 36. ВАСИЛКА ИЛИЕВА..... | 62. НИКОЛАЙ МАРКОВ..... |
| 37. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА..... | 63. ИВО ДИМИТРОВ..... |
| 38. ТЕДОРА ГРОЗДЕВА..... | 64. ВАНЯ АТАНАСОВА..... |
| 39. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....о.м.т.11 | 65. ЕРИК ВАСИЛЕВ..... |
| 40. ОЛГА КЕРЕЛСКА..... | |

**Особено мнение по т. 2 от Тълкувателно решение № 2/2013 на
Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на
Върховния касационен съд**

В тълкувателното решение се приема, че при наличието на наложени запори върху движими вещи, необрани насаждения и плодове е допустимо насочването на друга публична продан на същите, ако тези вещи не са изнесени за продан на борса или в магазин, както и че разпоредбата на чл. 473 ГПК не намира приложение при насочване на изпълнение върху недвижими вещи и вземания на длъжника.

Поставеният въпрос е за допустимостта на насочването на друго изпълнение върху всякакви имуществени обект, включени в имуществото на длъжника.

Налагането на запор или възбрана върху отделен имуществен обект на длъжника не създава никаква привилегия за кредитора, по чието искане те са наложени. Кредиторът с наложен запор или възбраната няма нито право да се удовлетвори предпочтително от цената на запорираното или възбранено имущество, нито право да пречи на останалите кредитори да се присъединяват и да налагат запори и възбрани върху същото имущество, нито право да пречи на останалите кредитори да искат публична продан на същото имущество. Всички кредитори разполагат с равни права да се удовлетворят от всяко секвестрируемо (според вземането им) имущество на длъжника пропорционално и според привилегията на вземанията им. Правата им да искат публична продан на отделните имуществени обекти на длъжника са равни и могат да се конкурират съгласно чл. 473 ГПК, освен когато естеството на протичащия изпълнителен способ по отношение на отделен имуществен обект изключва успоредното протичане на исканата от тях публична продан на същия имуществен обект.

Конкуренцията как да бъдат удовлетворени вземанията на различните кредитори на длъжника е уредена в чл. 136 ЗЗД, чл. 67, ал. 3 ЗН, чл. 722 ТЗ, чл. 53 – 62 КТК и др. закони, уреждащи реда за удовлетворяване на вземанията на присъединените кредитори при индивидуално и универсално принудително изпълнение. Винаги когато съществува правна възможност върху един и същ имуществен обект да бъде насочено изпълнение от различни органи и лица, се поставя въпросът за конкуренцията, кой да проведе изпълнението – съдебният изпълнител или синдикът (чл. 638 ТЗ), публичният изпълнител или синдикът (чл. 193 ДОПК), обезпеченият кредитор по ЗОЗ или синдикът (чл. 43, ал. 2 ЗОЗ), кой от пристъпилите към изпълнение обезпечени кредитори по ЗОЗ (чл. 37, ал. 1 ЗОЗ), пристъпилият към изпълнение

обезпечен кредитор по ЗОЗ или съдебният изпълнител (чл. 32, ал. 5 ЗОЗ), съдебният или публичният изпълнител (чл. 191 ДОПК) и др.

Установените в чл. 473 ГПК правила уреждат конкуренцията при насочване на друго индивидуално принудително изпълнение на частно вземане. С влизането в сила на Закона за частните съдебни изпълнители и прилагането на случайното разпределение на делата в държавните съдебноизпълнителни служби [чл. 12а ЗСВ/1994 (ДВ, бр. 39/2006) и чл. 9 ЗСВ/2007] възникна възможността различни съдебни изпълнители (частни и държавни) да насочат изпълнението върху една и съща вещ и всеки от кредиторите да претендира вещта да бъде продадена за удовлетворяване на неговото вземане. Тези претенции се основават на интереса на всеки от кредиторите да си възстанови поне разноските по изпълнението (вж. изложението по т. 6) и ги предпазват от възможността привиден кредитор умишлено да бави изпълнението върху отделна секвестрируема вещ или вземане на длъжника докато тя се „изхаби морално или физически” или докато се трупат лихви и разноски, които длъжникът няма имущество да плати.

Конкуренцията при насочване на друго индивидуално принудително изпълнение на частно вземане не е предназначена и не може да осуети осребряването на имущество на длъжника от привиден кредитор чрез шиканирана продан. Защитата срещу привиден кредитор не може да се осъществи, освен чрез иск по чл. 464 ГПК, а защитата срещу шиканиране на надлежно разгласената публичната продан не може да се реализира, освен чрез участие на присъединените кредитори в наддаването.

Правилата, уреждащи конкуренцията са поместени в раздела за проданта на движими вещи предвид значението на държането при тяхната продан (държането при проданта на недвижим имот е правно ирелевантно).

Съществена особеност на проданта на движима вещ е, че при извършването на описа съдебният изпълнител може да узнае за съществуването на насочено друго изпълнение единствено от длъжника, който може да отсъства или да пропусне (поради незаинтересованост или други причини) да съобщи необходимата информация. Затова при регистрирането на протокола за поставяне на обявленията по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК, съдебният изпълнител трябва да предостави на вискателя препис от протокола за опис на вещта. Конкуриращият вискател иска от районния съд разрешение да бъде извършена обявената продан за изпълнение на неговото вземане, като представя протокола за опис на вещта. Районният съд разрешава извършването на обявената продан, ако от данните по регистъра не се установява вече да е започнала и да продължава да тече продан за вземането на предходен

взискател. Приключена ли е предходната продан, в тежест на взискателя е да се информира как е приключила тя, тъй като описаната вещ вече може да не принадлежи на длъжника, а на купувача от проданта. Когато разрешава конкуриращата продан, районният съд не проверява чия собственост е описаната вещ. Тече ли продан за вземането на предходен взискател, съдът отказва разрешението, като посочва вписания предходен протокол, за да може конкуриращият взискател да се присъедини към съответното изпълнително дело и да участва в разпределението. В такъв случай обявената конкурираща продан става излишна. Ако всички взискатели са добросъвестни, няма никаква нужда от извършването на конкуриращата продан, тъй като при разпределението всеки кредитор получава според привилегията си същото, което би получил от извършването на конкуриращата продан. Конкуриращият взискател е длъжен да изчака тези, които са насочили изпълнението преди него да продадат описаната вещ, но той не е длъжен да ги изчаква повече от един месец след като те са насочили своето изпълнение. Затова ако предходен взискател е обявил началото на своята продан в течение на този месец, предимство има той. Но ако предходният взискател е бавил насрочването на своята продан толкова, че е обявил началото ѝ повече от един месец след деня на извършения опис или обявената продан е втора или последваща, той ще изгуби предимството си на по-рано извършил опис, ако конкуриращият взискател се позове пред районния съд на спазването на месечния срок от извършването на опис за неговото вземане.

Без правно значение е дали запорираната вещ се продава чрез явен търг с устно наддаване, или по реда на публичната продан на недвижим имот. Също без правно значение дали по установения ред се продават необрани насаждения, или налични ценни книжа. Правилата, уреждащи конкуренцията при насочване на друго изпълнение са едни и същи и са приложими във всички тези случаи. Различно е положението, когато движимата вещ се продава от предходния взискател в магазин или на борса. В първия случай последващият взискател не може да поиска пренасянето на вещта в друг магазин, тъй като той може да избира между това да я купи (ако се предлага евтино) или да изчака срока по чл. 480 ГПК и да претендира той да я продаде на явен търг с устно наддаване. Във втория случай последващият кредитор разполага единствено с възможността да се присъедини към делото на предходния взискател.

При изпълнение върху недвижим имот в деня на опис е известно колко други възбрани са наложени преди конкуриращият взискател да е насочил своето изпълнение, тъй като съдебният изпълнител разполага със справка от службата по вписванията (чл. 483 ГПК) към деня на вписването на наложената от него възбрана. След извършването на опис съдебният изпълнител може да насрочи публична продан, ако

няма вписана предходна възбрана от публичен изпълнител (чл. 191 ДОПК). Ако описът е извършен в отсъствие на длъжника или длъжникът пропусне (поради незаинтересованост или други причини) да съобщи за започнала или вече извършена публична продажба на описания имот, съдебният изпълнител може да узнае за такива продажби (постановлението за възлагане по които още не е вписано в нотариалните книги) само от данните в регистъра при представянето на протокола за поставяне на обявленията по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК. За конкуренцията между вискателите не е меродавно насочването на изпълнението (с налагане на възбраната), а извършването на описа, но наложените възбрани имат значение за това кои кредитори са присъединени по право (вж. изложението по т. 5) и насрочването на продажбата следва да им бъде съобщено. Казаното за конкуренцията при изпълнение върху движима вещ важи при изпълнението върху налични ценни книжа, а при изпълнението върху необрани насаждания и плодове и недвижим имот – без правилото за изземване на запорираната вещ, тъй като в тези случаи държането няма правно значение за извършването на продажбата.

Извършената публична продажба без разрешение от районния съд [такава са всички, обявени след 01.09.2005 г. (влизането в сила на ЗЧСИ) и преди 01.03.2008 г. (влизането в сила на ГПК)] поражда своето вещноправно действие и конкуренцията между това действие и действието на други актове, годни да прехвърлят правото на собственост се урежда от вещното право (приобретателят на движима вещ, който е получил и държането става собственик, независимо от конкуриращите права на други лица; приобретателят на недвижим имот става собственик, ако праводателят му е бил собственик към деня на съответното вписване). Несъобразяването на публичната продажба с разрешението от районния съд при конкуренцията по чл. 473 ГПК (след 01.03.2008 г.) има за последица отговорността на съдебния изпълнител пред купувача от публичната продажба, вискателите или длъжника за всички преки и непосредствени вреди от процесуално незаконосъобразно принудително изпълнение. За вредите от материално незаконосъобразно принудително изпълнение (при осребряването имущество, което не принадлежи на длъжника) обаче отговаря вискателят.

Що се отнася до вземанията, те може да бъдат продавани, само ако са облекчени в ценна книга, като наличните ценни книжа съгласно чл. 515, ал. 4 ГПК се продават по правилата за публична продажба на недвижим имот, а съгласно чл. 516, ал. 7 ГПК безналичните ценни книжа – чрез банка по установения за тях начин, като съдебният изпълнител действа от свое име за сметка на длъжника. В този случай последващият кредитор разполага единствено с възможността да се присъедини към делото на предходния вискател, той не може да поиска

друг съдебен изпълнител да осъществи изпълнение върху същите безналични ценни книжа като възложи продажбата им по установения за тях начин на друга или същата банка.

Предвид изложеното пълният отговор на поставения въпрос следва да е, че при наличието на наложени запори или възбрани върху имущество на длъжника е допустимо насрочването на друга публична продажба на същите, освен ако запорираните движими вещи са изнесени за продажба на борса или в магазин, или ако продажбата на запорираните безналични ценни книжа по установения за тях начин е възложена на банка.

Съдия Борислав Белазелков

Съдия Светла Цачева

Съдия Теодора Нинова

Съдия Албена Бонева

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
по т. 5 от ТР № 2/ 2013 г. ОСГТК на ВКС

По този въпрос намираме, че когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението, с право на присъединяване по право (не по негова молба) се ползва само кредиторът, в чиято полза в обезпечителното производство е наложен заповест или възбрана. Правото на присъединяване по право и в полза на кредитора с изпълнителен лист бе обосновано посредством правоприлагане по аргумент на по-силното основание от чл. 459, ал. 1 ГПК. Аргументът на по-силното основание е способ за попълване на празноти в закона. Празнота в закона за кредиторите във втората група обаче не съществува. Процесуалният закон изрично урежда възможността в чуждото изпълнително производство да участва кредиторът, чието право на принудително изпълнение също е удостоверено с изпълнителен лист, защото вземането му е съдебно потвърдено или пристъпва към принудително изпълнение, макар правото му още да не е съдебно потвърдено (когато изпълнителният лист е издаден въз основа на съдебно решение или на заповед за изпълнение, ползващи се с право на предварително изпълнение). Приложимата разпоредба е чл. 456 ГПК, но тя регламентира, че такъв кредитор упражнява своето право на участие в чуждото изпълнително дело молба. Присъединяването в хипотезата на чл. 456 ГПК е израз на диспозитивното начало и удовлетворява в необходимата степен изискванията на чл. 133 и чл. 136 ЗЗД. Тя цели участието и на други (присъединени) кредитори на длъжника в разпределението на постъпилите по изпълнителното дело суми (чл. 460 – 464 ГПК). Изпълнителното производство по ГПК обаче не е производство по несъстоятелност (не се отличава с колективен характер), а е предписан от закона ред за индивидуално принудително удовлетворяване на изискуеми притежателни права, на които е придадена изпълнителна сила.

Случаите на присъединяване по право на кредитори, които ГПК предвижда, са проява на служебното начало. Те обслужват конкретни цели и намират приложение единствено и само в изрично предвидените от законодателя хипотези и при наличието на съответните предпоставки. Присъединяване по право законът признава в полза на държавата за дължимите ѝ от длъжника публични вземания (чл. 458 ГПК). Обяснението е в специалния режим на обектите на публичната държавна собственост. Такъв режим върховният закон допуска и възлага провеждането му на обикновения законодател (чл. 17, ал. 4 КРБ). Присъединяването по право законът признава и в полза на кредитора по обезпечения иск, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението (чл. 459, ал. 1 ГПК). Обяснението е в това, че вземането на кредитора по обезпечения иск все още не е съдебно

потвърдено и неговото право на принудително изпълнение не е удостоверено с изпълнителен лист. Липсата на изпълнителен лист е пречка за този кредитор да упражни правото по чл. 456 ГПК, а провеждането на изпълнителния способ би осуетило целта на наложените обезпечителни мерки (запор или възбрана) – да се отдели имущество на длъжника като обект на бъдещо принудително изпълнение. Присъединяване по право законът признава в полза на ипотекарния кредитор, на заложния кредитор и на кредитора с право на задържане, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението (чл. 459, ал. 2 ГПК). Обяснението е в това, че върху имуществото на длъжника, обект на реално обезпечение (ипотека, залог, залогоподобното право на задържане), е допустимо провеждането на принудително изпълнение. С извършване на публичната продажба се погасяват обезпечителните права върху вещта. Затова трябва да бъде защитен интересът на тази категория кредитори, които не са започнали по свой почин производство по индивидуално принудително изпълнение срещу имуществото на длъжника. Включеното в съдържанието на тези обезпечителни права правомощие за предпочитително удовлетворяване от цената на вещта, предмет на обезпечението, трябва задължително да бъде зачетено при разпределението (чл. 460 ГПК във вр. с чл. 136 ЗЗД).

Институтът на присъединяването по право обединява разпоредби, които предвиждат изключения от правилото на чл. 456 ГПК. В подкрепа на това становище е систематиката на процесуалноправната уредба – глава 41 ГПК „Присъединяване на кредитори и разпределение на събраните суми“ започва с правилото на чл. 456 ГПК, продължава с последиците от присъединяването (чл. 457 ГПК), следват изключенията в чл. 458 и чл. 459 ГПК. Изключителните разпоредби не се тълкуват разширително, нито от тях трябва да се извеждат правила, които са логическо следствие от изрично формулирано от законодателя правило. Не подлежи на разширително тълкуване и чл. 459, ал. 1 ГПК. Аргумент в полза на стриктното тълкуване на чл. 459 ГПК има и в заглавието „Присъединяване на кредитор с обезпечен иск“. Следователно само кредиторите, в чиято полза в обезпечителното производство е допуснато обезпечение чрез налагане на запор или възбрана, се считат присъединени по право вискатели, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението. Когато изпълнението е насочено върху имущество на длъжника, обект на запор или възбрана, наложени като мерки в обезпечение на правото на принудително изпълнение на кредитор с изпълнителен лист, този кредитор може да се присъедини по изпълнителното дело, само ако подаде молба. Наложеният в негова полза запор или възбрана не се отразяват върху юридическото действие на правото на присъединяване, което законът му признава с чл. 456 ГПК.

Съдия Геника Михайлова
Съдия Светлана Калинова

Съдия Мария Славчева
Съдия Радостина Караколева
Съдия Бранислава Павлова
Съдия Емануела Балевска

Особено мнение по ТД №2/2013г. ОСГК ТК на ВКС.

По Т.7. В какъв ред се удовлетворява вземането, обезпечено с ипотека, вписан след вписването на възбрана върху имота.

В тълкувателното решение се приема, че вземането обезпечено с ипотека, вписана след вписването на възбрана върху имота, се удовлетворява в реда на хирографарните кредитори.

Считаме, че вземането обезпечено с ипотека, вписана след вписването на възбрана върху имота, се удовлетворява в реда по чл.136, ал.1, т.3 ЗЗД. Разпоредбата на чл.460 ГПК урежда разпределението на събраната по изпълнителното дело сума, когато тя е недостатъчна за удовлетворяване на всички вискатели. В нея изрично е предвидено, че в тези случаи най-напред се отделят суми за изплащане на вземанията, които се ползват с право на предпочтително удовлетворение. За някои кредитори съществуват законни основания за предпочитания, както посочва чл.133 ЗЗД и законните основания за това са привилегиите, регламентирани в чл.136, ал.1 ЗЗД, като законът ги степенува. В чл.175, ал. 1 ЗЗД е посочено, че ипотекарните кредитори имат право на предпочтително удовлетворение от цената по реда на ипотеките си, т.е при конкуренция на вземания по чл.136, ал.1, т.3 ЗЗД действа принципът : първият по време е по - силен по право. При конкуренция на вземанията обезпечени с ипотека и с вписана по - рано възбрана следва да важи принципа на чл.136, ал.1, т.3 ЗЗД, като се удовлетвори първото по време и след това последвалото го друго привилегировано вземане, а остатъкът от сумата след това се разпределя между другите вземания / на хирографарните кредитори/ по съразмерност при спазване разпоредбата на чл.460, изр.2 ГПК.

Съдия В. Райчева
Съдия Л. Богданова

**Особено мнение по т. 9 от Тълкувателно решение № 2/2013
на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на
Върховния касационен съд**

В тълкувателното решение се приема, че след като и новата продан с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестана, по искане на вискателя, съдебният изпълнител определя нова начална цена по реда на чл. 468 ГПК. Това разрешение се обосновава на тезата, че новата начална цена не може да бъде определена по друг начин, освен по начина, по който е определена първоначалната.

При действието на отменения ГПК публичната продан се извършваше с начална цена равна на оценката на имота. След обявяването на проданта за нестана можеше да бъде проведена нова продан с начална цена 80% от първоначалната. Правна последица от нестана на новата продан беше освобождаването на имота от изпълнение и заличаване на възбраната (чл. 382, ал. 2 ГПК отм.). Освобождаването на имота от изпълнение не го правеше несеквестрируем и вискателят можеше да насочи отново изпълнението върху него. При действието на новия ГПК изпълнението върху имота може да продължи след нестана на новата продан и без освобождаването му от изпълнение и извършването на разноси (които в последна сметка са за длъжника) за следваща възбрана, следващ опис, следваща оценка и т.н. В чл. 494, ал. 2 ГПК е уредена възможността вискателят да поиска определянето на нова начална цена, което е различно от извършването на нова оценка. Имотът е оценен със или без помощта на вещо лице от съдебния изпълнител при извършването на опис. След като две поредни продажби не са станали: първата с начална цена 75 % от оценката и втората с начална цена 80% от първата, очевидно приетата оценка не е могла да послужи за база за определяне на началната цена чрез съответните фиксирани в закона коефициенти. За да бъдат привлечени наддавачи за участие в проданта, началната цена трябва да е достатъчно ниска и законодателят изрично овластява съдебния изпълнител да я определи пряко по своя преценка, за да може имотът да бъде осребрен, което да позволи по-бързото удовлетворяване на вискателите.

Предвид изложеното отговорът на поставения въпрос следва да е, че след като и новата продан с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестана, по искане на вискател съдебният изпълнител определя нова начална цена, без да прави нова оценка на имота.

Съдия Борислав Белазелков

Съдия Теодора Нинова

Съдия Светла Цачева

Съдия Геника Михайлова

Съдия Албена Бонева

Съдия Боян Цонев

Съдия Гълъбина Генчева

Съдия Таня Митова

ОСОБЕНО МНЕНИЕ по т.10 на решението по тълк.д. № 2/2013 год.

Считаме, че отговорът на въпроса по т.10, откога започва да тече нова погасителна давност за вземането, когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл.433, ал.1, т.8 ГПК /чл.330, ал.1, б.”д” ГПК отм./, следваше да бъде не този, който прие мнозинството на ОСГТК, а:

„Когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл.433, ал.1, т.8 ГПК /чл.330, ал.1, б.”д” ГПК отм./, нова погасителна давност за вземането започва да тече от изтичането на двугодишния срок от датата, на която е предприето последното валидно изпълнително действие.”.

Подкрепяме съображенията за прекратяване по право на изпълнителното производство по чл.433, ал.1, т.8 ГПК, но считаме, че новата погасителна давност започва да тече от изтичането на двугодишния срок, от датата на която е предприето последното валидно изпълнително действие.

Мотивите ни са следните:

Прекратяването на изпълнителното производство по силата на закона настъпва при осъществяване на факта, с настъпването на който законодателят свързва определените в правната норма последици. Този факт в хипотезата на чл.433, ал.1, т.8 ГПК е изтичането на двугодишния срок на бездействие на вискателя, считано от последното искане за извършване на изпълнителни действия. След като прекратителният ефект настъпва с осъществяване на съответния правно релевантен факт, то и последиците, които са свързани с прекратяването на изпълнителното производство следва да се съобразяват към този момент. Такова разрешение е дадено с ТР № 47/1965г. на ОСГК, което считаме, че не е изгубило значението си.

Считаме, че не е загубило значението си и ППВС № 3/1980 год.

Прекъсването на давността по чл.116, б.”в” ЗЗД настъпва с предприемане на действия за принудително изпълнение и от прекъсването на давността започва да тече нова давност по чл.117, ал.1 ЗЗД, но по силата на чл.115, б.”ж” ЗЗД давността спира докато трае съдебния процес относно вземането. Съгласно ППВС № 3/80г. погасителна давност не тече докато трае изпълнителният процес относно принудителното осъществяване на вземането. В Постановлението са изложени съображения, че изпълнителният процес също е съдебен процес и че при образуван изпълнителен процес не е необходимо да се предприемат нови действия за принудително

изпълнение за прекъсване на погасителната давност, защото такава не тече. Даденото разрешение е, че след образуването на изпълнителното производство при висящност на изпълнителния процес прекъснатата вече погасителна давност се спира. Действието на спиране на погасителната давност при образувано изпълнително производство и по време на неговата висящност се преустановява с прекратяването на изпълнителното производство. Прекратяването на изпълнителното производство не води до заличаване на последиците от спирането на давността. В този смисъл новата давност започва да тече от момента, в който изпълнителното производство е прекратено по силата на закона. Приетото от мнозинството на ОСГТК, че новата давност започва да тече от момента на последното валидно изпълнително действие, означава, че нова погасителна давност тече в периода от 2 години от извършването на това действие до прекратяването на изпълнителното производство по силата на закона, през който период давност не тече по силата на висящността на изпълнителното производство.

Съдия Дария Проданова

Съдия Тотка Калчева

Съдия Вероника Николова

Съдия Ваня Алексиева

Съдия Емил Марков

Съдия Диана Хитова

Съдия Снежанка Николова

Съдия Таня Райковска

Съдия Емануела Балевска

**Особено мнение по т. 11 от Тълкувателно решение № 2/2013 на
Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на
Върховния касационен съд**

В тълкувателното решение се приема, че несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от взыскателя съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ, като в мотивите изрично е направена уговорката, че това не е нарушение, когато впоследствие таксата бъде събрана по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК от взыскателя, а само когато тя бъде събрана направо от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК.

Всички съображения да се приеме, че несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от взыскателя не е противоправно и не съставлява дисциплинарно нарушение, когато впоследствие таксата бъде събрана по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК от взыскателя, важат и когато таксата бъде събрана направо от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК.

Предлаганото разрешение следва да се тълкува заедно с първото изречение от диспозитива по т. 11, че ако взыскателят не е внесъл авансово дължима такса, частният съдебен изпълнител я събира от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК, когато длъжникът отговаря за тази такса.

Така несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от взыскателя ще съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ, когато тя бъде събрана направо от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК, без той (длъжникът) да отговаря за тази такса.

Независимо от това обаче до по-добър отговор би се стигнало, ако в тълкувателното решение несъбирането на такса бе разгледано като уредена в закона възможност и последиците от злоупотребата с това право:

Таксите по изпълнението се дължат от взыскателя и се събират авансово, както от държавния съдебен изпълнител (чл. 73, ал. 3 ГПК), така и от частния съдебен изпълнител (чл. 80 ЗЧСИ). Държавният съдебен изпълнител, който предприеме изпълнение, без да е внесена напълно дължимата авансова такса, отговаря по чл. 6 от Закона за държавните такси, докато такава възможност за частния съдебен изпълнител не е уредена. Съгласно чл. 433, ал. 1, т. 6 ГПК съдебният изпълнител прекратява изпълнителното производство, когато не са заплатени дължимите авансово такси и разноски по изпълнението, но извършените въпреки това изпълнителни действия не са порочни, не подлежат на обжалване на това основание и не може да бъдат отменени

по жалба срещу тях. Прекратяването на производството поради невнасяне на дължимите от взискателя авансови такси и разноски е правна възможност, тъй като в чл. 79, ал. 2 ГПК изрично е уредена другата възможност: когато таксите по изпълнението не са внесени от взискателя, те да бъдат събрани от длъжника. Тази възможност не съществуваше при действието на отменения ГПК и е въведена с новия именно поради различния режим на таксите, дължими на държавния и на частния съдебен изпълнител. При действието на отменения ГПК в такъв случай можеше да се приложи общото правило на чл. 60 ГПК (отм.) – чл. 77 ГПК. Новата уредба в чл. 79, ал. 2 ГПК не се ограничава до случаите, в които взискателят е освободен от такса. Законът познава подобни хипотези и прави разлика между последиците от освобождаване на някоя от страните от такси и разноски, предоставянето на правна помощ и последиците от участието на прокурор в производството по делото (чл. 78, ал. 6, 7 и 11 ГПК).

Несъбирането на дължима авансова такса е поведение, чиито правни последици са изрично посочени в закона. То няма за последица лишаване на частния съдебен изпълнител от правото му по чл. 79, ал. 2 ГПК да събере таксата от длъжника при успешно проведено принудително изпълнение, нито от правото му по чл. 79, ал. 3 ЗЧСИ да поиска издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 ГПК срещу взискателя, когато съответната сума не е събрана от имуществото на длъжника.

Несъбирането на дължима авансова такса не е противоправно поведение на частния съдебен изпълнител. Никой не може да черпи права от противоправното си поведение. В закона са уредени изрично правата на частния съдебен изпълнител в случай на несъбиране на дължима авансова такса, както и процесуалния ред за реализирането им. Както беше посочено по-горе в чл. 79, ал. 2 ГПК изрично е уредено правото на частния съдебен изпълнител да събере от длъжника невнесените от взискателя такси, а в чл. 79, ал. 3 ЗЧСИ – да поиска издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 ГПК срещу взискателя за дължимите неплатени такси и разноски, независимо от техния размер. След като законът изрично урежда както правата, които възникват за дееца от негово поведение, така и редът за принудителното им осъществяване, не може да се приеме, че същото това поведение е противоправно.

Несъбирането на авансова такса от частния съдебен изпълнител е правомерно бездействие. Злоупотребата с него, както и с всяко друго право, е противоправна. Когато частният съдебен изпълнител практикува несъбирането на авансови такси от взискателите по такъв начин или в такива мащаби, че това води до осъществяване на незаконна принуда срещу длъжника или нелоялно привличане на

клиенти – вискатели, той упражнява правото си за да увреди права и законни интереси на други (чл. 57, ал. 2 от Конституцията) или в противоречие с интересите на обществото (чл. 8, ал. 2 ЗЗД). В такива случаи неговото поведение е противправно и може да съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ.

Предвид изложеното отговорът на поставения въпрос следва да е, че несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от вискателя съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ, когато съставлява злоупотреба с право – срещу длъжника се осъществява незаконно принуда, чрез него се привличат нелоялно клиенти и др.под.

Съдия Борислав Белазелков

Съдия Светла Цачева

Съдия Дияна Ценева

Съдия Албена Бонева

Съдия Бонка Дечева

Съдия Илияна Папазова

Съдия Таня Митова

Съдия Светла Димитрова

Съдия Светлана Калинова

Съдия Диана Хитова